

Hmeljar

Češče zahajamo v gozdove
in na planine, saj nam nudijo
sprostitve in zdravje. Želimo si
tudi srečen povratek.

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO LVIII

JULIJ

ŠT. 7 - 1988

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC * KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE * KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA * KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje * SADJARSTVO »MIROSA« Petrovče * VRTNARSTVO Celje * KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec * INŽENIRING * KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA * CELJSKA MESNA INDUSTRIJA * CELJSKE MLEKARNE Celje * HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec * STROJNA Žalec * MINERVA Zabukovica * GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec * AGRINA Žalec * JATA ZALOG Ljubljana * TAJFUN Planina * INTERNA BANKA HMEZAD * HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec, DS Služba pravne pomoči in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

Predstavniki DO Jata z najvišjim priznanjem novosadskega sejma, kristalnim pokalom in diplomom, za svojo kokoško selekcijo.

SANACIJA BIVŠEGA LIKA SAVINJA V ŠEMPETRU

DOSLEJ DELAJO LE NA ŽAGI

Pri ponovnem oživljanju proizvodnje v delovni enoti Proizvodnja lesnih izdelkov v Šempetru ima tozd Strojne, PKM, nemalo težav. Po februarjemskem odkupu bivšega Lika Savinje bi za sanacijo potrebovali v prvi fazi 600 milijonov dinarjev. Pri tem denarju pa se zatika, čeprav so v banki zagotavljali, da denar za sanacijo tega lesnega bolnika je.

Na dan prihajajo z novimi in nesprijetnimi zahtevami, o katerih pred nakupom ni bilo povedanega ničesar. Pred izdelavo sanacijskega programa so bili vsi: Ljubljanska banka, Republiški rezervni sklad in Skupnost za zaposlovanje, pomagati pri reševanju tega problema. Zato se kaj lahko zgodi, da bo ponovno oživljanje proizvodnje v PLI počasnejše kot so predvideli s sanacijskim programom, je povedal direktor Branko Robič. Proizvodnja je doslej stekla le v žagi, kjer dnevno v eni izmeni razrežejo okoli štirideset kubičnih metrov lesa.

Podpisali so tudi pogodbo s celjskim gozdnim gospodarstvom, ki jim bo do konca leta dobavilo okoli štiri tisoč kubičnih metrov lesa, z ostalo surovino pa jih bo oskrbel Slovenijales. Po predvidenih bodo polovico razžaganega lesa prodali na domačem in tujem tržišču, preostali del pa bodo uporabili za nadaljnjo obdelavo. S ponovno proizvodnjo na žagi so zaposlili 29 delavcev, od tega so petindvajsetim omogočili po-

novno delo na istih delovnih mestih. Po končani sanaciji pa bo v tem lesnem obratu delalo okoli sto ljudi.

Do konca junija so zaključili z nedokončano proizvodnjo pohištvenih programov Roky in 3 K. O nadaljnji usodi tovrstne obdelave lesa pa se še dogovarjajo z Lesnino in Slovenijalesom. V sanacijskem programu so predvideli, da naj bi se obstoječe zmogljivosti izkoristile predvsem za izvozno proizvodnjo, predvsem za Švedsko firmo IKEA. Pohištvene programe za to proizvodnjo, še pripravljajo, zavedajo pa se tudi, da bodo za tako zahtevnega kupca potrebne še dodatne naložbe. Ponovno oživljanje proizvodnje v pohištvenem delu bo drag in trd oreh in po besedah direktorja tozda PKM, Branka Robiča, je bila z ustavitvijo strojev velika materialna škoda. Zato imajo pri ponovnem zagonu velike stroške prav s ponovnim zagonom. Zato je bila, kot je potrdil direktor, likvidacija Savinje nepravilna rešitev.

Marjana Natek

ODLOČILNI SO LJUDJE

Ljudje so vedno in tudi sedaj najodločilnejše vplivali na izhod iz krize in vodenje realne politike. Socialistična zveza ne potrebuje samo takih, ki so sposobni napisati lepe sklepe in smernice, temveč tudi takšne, ki znajo voditi, mobilizirati ljudske množice, prebuditi vse zmožnosti fronte. Poleg tega potrebujemo za današnji čas ljudi, ki so dobro oboroženi z znanjem, ki niso sposobni samo ocenjevati preteklosti in sedanjosti, temveč predvsem napovedovati prihodnost. Seveda tudi v socialistični zvezi, zvezi komunistov, zisu, delegatskem sistemu velja, da »ne zadene vsaka puška«. Vsi moramo na čistino, pa bomo videli, kdo bo prišel skozi »mojstrsko rešeto« ljudstva. Pesimisti pravijo, da je prihodnost že minila. To ne more biti res, imamo še marsikaj, kar lahko pokažemo, imamo še marsikaj, kar nam bo ključ v prihodnost, v boljši današnji in jutrišnji dan.

Ali imamo takšne ljudi? Seveda jih imamo. Hudo je, da v zavodih za zaposlovanje čakajo na delo armade mladih, izobraženih ljudi, ljudi, ki so zoreli v socializmu. Ne smemo jih pustiti brez možnosti, ne družbeno ne človeško ne gospodarsko jih ne moremo prepustiti uradam za zaposlovanje, kjer se izgublja njihovo znanje in mladostna navdušenost. Morda bo slišati heretično, vendar bomo morali predpisati nekatere časovne omejitve, kako dolgo lahko pustimo mlade, izšolane ljudi brez dela. Zavedajmo se, da mlad človek že marsikaj, kar se je naučil, pozabi, če mora na delo čakati več kot tri leta, s tem pa razvrednotimo tudi vse tisto, kar je družba vložila v njegovo šolanje. Poleg tega pa tako dolgo čakanje na delo tudi slabo vpliva na človekovo počutje. Zavedajmo se, kaj politično pomeni nastajanje množičnega intelektualnega proletariata. Ne smemo se sprijazniti s tem, da imamo marsikje med nezaposlenimi boljše kvalifikacijsko strukturo kot med zaposlenimi. To je zelo nevarna zavora hitrejšemu razvoju.

B. Č.

V novo Jugoslavijo slovenski narod ni vstopil tako kot 1918. leta kot narod brez zaslug in brez pravic, kot narod, ki so mu drugi kovali usodo in ustavo. Slovenski narod je s svojim bojem in s svojimi žrtvami prispeval k skupni osvoboditvi toliko, kot redko kateri narod v Evropi. V novi Jugoslaviji je zato Slovenija svobodna, združena in s pravicami, ki omogočajo, da je na svojih tleh gospodar edino slovenski narod sam.

Naj svobodo ljudi, naj čast,
poštenje, naj radostne pravice
žuborenje
privablja iz temin pojoča dlan:
kar je velikega, rodi trpljenje,
zbežite sence, vzdij čisti dan!

Čestitamo
za 4. julij –
dan borca
in 22. julij –
dan vstaje

SOZD Hmezad

IZ VSEBINE:

- 2. stran – Program zagotavljanja socialne varnosti
- 3. stran – Težavam v kmetijstvu ni videti konca
- 5. stran – Novosti v tehnologiji pitanja piščancev

- 6. stran – Jesenski krmni dosejki
- Strokovna priloga za hmeljarstvo
- 8. stran – Bil sem kmetijski pravnik
- 9. stran – Iz zgodovine
- 11. stran – Izobraževanje
- 12. stran – Dopustniška

7. julij

– praznik občine Žalec

čestita
SOZD HMEZAD

PROGRAM ZAGOTAVLJANJA SOCIALNE VARNOSTI

Prehod na tržno-blagovni način gospodarjenja, uveljavljanja ekonomskih kriterijev in prenovi gospodarstva je edina možna pot za stabilizacijo gospodarstva, hitrejši in učinkovitejši družbenoekonomski razvoj, premagovanje razvojnega zaostajanja za razvitim svetom, torej edini možni izhod iz krize. Prehod na tak način gospodarjenja pa bo imel tudi negativne posledice, zlasti v tistih kolektivih, ki se še niso prilagodili ali ki se ne bodo sposobni pravočasno prilagoditi takšnemu načinu gospodarjenja. Negativne posledice so zlasti naslednje:

- motnje v poslovanju organizacij združenega dela zaradi neperspektivnih programov, zastarele opreme in tehnologije, nenačrtnega kadrovskega razvoja in neizdelanih strategij razvoja;
- porast ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev;
- nesposobnost organizacije združenega dela za nove zaposlitve mlade generacije;

- motnje v izplačevanju osebnih dohodkov in drugih pravic iz dela in minuloga dela;
- težave pri zagotavljanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb, katerih posledica bo tudi prenos dela njihovih programov v osebno porabo.

- porast števila delavcev in njihovih družin, upokojencev in drugih občanov, ki zadovoljujejo svoje življenjske potrebe že skoraj na eksistenčni ravni.

Gospodarska stabilizacija, tehnološko-tehnološka in razvojna gospodarstva in prehod na tržni način gospodarjenja ter s tem povezana reforma gospodarskega sistema bodo uspeli le, če bodo imeli vso podporo delavcev. Takšno podporo pa bomo dosegli le, če bodo delavci v vseh sistemskih, razvojnih in tekočih rešitvah videli svojo socialno in materialno varnost ter jasno perspektivo. Zato je pomembno, da v času, ko se srečujemo z zaostrovanjem socialnih in materialnih problemov, le-te in rešitve za njihovo odpravljanje oziroma blažitev tudi dobro poznamo. Zardi tega sindikat sprejema

PROGRAM ZAGOTAVLJANJA SOCIALNE VARNOSTI

ki mora ublažiti negativne učinke socialnih napetosti in hkrati zagotoviti motivacijo za delo. To pa ne pomeni, da gre za neke posebne programe sindikatov ali drugih družbenih subjektov, temveč morajo biti socialna vprašanja sestavina slaherne plansko-razvojne in sistemske odločitve. Sindikat vztraja, da ima vsaka organizacija združenega dela, samoupravna in družbenopolitična skupnost celovit program socialno-ekonomskega razvoja, ki pa mora vsebovati zlasti naslednje usmeritve Zveze sindikatov Slovenije:

Organizacije združenega dela

1. Dolgoročna in edina perspektiva socialne in materialne varnosti delavcev so samoupravljanje delavcev, večja samostojnost gospodarskih subjektov, stalna skrb za razvojno prenovu združenega dela in v svet odprta tržno-blagovna proizvodnja. Zato je potrebno v vseh organizacijah združenega dela:

- nemudoma preveriti, ali so njihovi programi tržno konkurenčni in dohodkovno učinkoviti, in si prizadevati za večjo proizvodnjo in večji dohodek na kvalitativnih osnovah;

- z vidika produktivnosti oceniti zasedenost del in nalog in predvideti optimalno izkoriščenost delovnih sred-

stev ter morebitne presežke delavcev;

- pripraviti programe razvojne, tehnološke in kadrovske prenov;

- pripraviti program odpiranja novih delovnih mest za mlado generacijo, ki se še šola;

- ohraniti vsako delovno mesto in vsak del proizvodnega programa, ki daje ustrezen dohodek;

- v samoupravnih splošnih aktih določiti kriterije, po katerih bodo ugotavljali, kateri delavci so tehnološki ali ekonomski presežek;

- pripraviti programe usposabljanja, prekvalifikacij in pre zaposlovanja ekonomskih in tehnoloških presežkov delavcev.

Zveza sindikatov Slovenije bo vztrajala, da je brezposelnost, nastala zaradi ekonomskih težav in tehnološke prenov, le začasna in kot priprava na novo produktivno zaposlitev.

2. Socialno in materialno varnost si bodo delavci tudi kratkoročno zagotavljali le z delom in rezultati dela. Zato je potrebno v vseh organizacijah združenega dela:

- takoj pripraviti temeljito analizo dohodkovnega oziroma finančnega položaja z oceno likvidnostnih razmer;

- ugotoviti, ali bo dohodek omogočal redno izplačevanje osebnih dohodkov z uveljavljanjem najnižjega osebnega dohodka in oblikovanjem akumulacije vsaj na najnižji stopnji;

- pripraviti projekcijo izplačevanja akontacij osebnih dohodkov, s katero bosta zagotovljena dovoljeni obseg nominalne rasti osebnih dohodkov v skladu s sporazumom z mednarodnim denarnim skladom in nemoteno izplačevanje tudi s skrajševanjem obdobja za izplačilo akontacij;

- uveljaviti motivacijske prvne v delitvi osebnih dohodkov ne glede na zakonsko, intervencijsko urejanje razporejanja dohodka in delitve osebnih dohodkov;

- sredstva za reševanje stanovanjskih vprašanj prvenstveno usmeriti v reševanje stanovanjskih vprašanj tistih delavcev, ki so brez stanovanja ali ki živijo v neprimernih stanovanjih in le izjemoma ta sredstva nameniti za izboljšanje stanovanjskega standarda. Pri reševanju stanovanjskih vprašanj morajo imeti prednost mladi delavci in strokovnjaki. Hkrati je treba za povečanje stanovanjskih sredstev zagotoviti realno vračanje kreditov;

- kadrovske in druge strokovne službe naj pripravijo oceno socialnih razmer delavcev in njihovih družin in pravočasno predvidijo njihovo možno ogroženost ter predlagajo rešitve trenutnih socialnih problemov;

- kadrovske in druge strokovne službe naj sproti obveščajo pristojne organe in službe skupnosti socialnega varstva o vseh delavcih, ki so upravičeni do katerekoli oblike družbene pomoči;

- vsa možna sredstva (skupna poraba, vzajemna pomoč, sindikalna članarina) uporabiti za reševanje trenutne materialne ogroženosti delavcev, zlasti s funkcionalnimi pomočmi.

Zveza sindikatov bo vztrajala, da noben delavec ne bi ostal sam pri premagovanju svojih materialnih in socialnih težav.

Občina

Občina je kot temeljna družbenopolitična skupnost odgovorna za skladen družbenoekonomski in socialni razvoj. Zato je potrebno:

- da izvršni svet z gospodarsko zbornico in ustreznimi strokovnimi institucijami pripravijo prostorske, planske in normative pogoje za prenovi gospodarstva in družbenih dejavnosti;

- ustvariti objektivne pogoje (prostorske, materialne, normative) in take razmere, ki bodo spodbujale zasebno pobudo in angažiranje sredstev občanov za produktivne namene;

- izvršni svet naj preveri, dopolni oziroma izdela splošno bilanco sredstev, da bi posamezni porabnik, še zlasti posamezne samoupravne interese skupnosti na tej podlagi medsebojno uskladile programe in potreben obseg sredstev za njihovo uresničevanje;

- skupnost za zaposlovanje naj z izvršnim svetom dopolni oziroma pripravi načrt zaposlovanja s poudarkom na kadrovske prenovi, zlasti z vidika priliva diplomantov iz šol, novih ekonomskih in tehnoloških presežkov, možnosti pre zaposlovanja in večjo mobilnostjo delavcev v občini med občinami in regijami;

- izvršni svet naj redno spremlja razmere na področju gospodarstva in negospodarstva, pravočasno ugotavlja motnje v delih družbene reprodukcije in po svojih pristojnostih nemudoma ukrepa;

- če ni drugih realnih virov za izplačila osebnih dohodkov, je treba zagotoviti njihova izplačila tudi iz proračunskih sredstev;

- skupnosti socialnega varstva naj z izvršnim svetom in organizacijami združenega dela ocenijo socialno-varstvene razmere z dogovorom o usklajenosti, smotni in enotni uporabi vseh možnih in razpoložljivih virov sredstev;

- z organi krajevnih skupnosti ugotovi najbolj ogrožene družine in posameznike in zagotovijo njihovo prednostno obravnavo;

- z dokončno uvedbo enotne skupne evidence zagotoviti enotnost pri ugotavljanju upravičenosti do pomoči in preprečiti neupravičeno kopičenje pomoči;

- voditi evidenco zasedenosti družbenih stanovanj in na tej podlagi zagotoviti njihovo racionalno zasedenost;

- preveriti zasedenost solidarnostnega stanovanjskega sklada in ugotoviti, ali nosilci stanovanjske pravice še izpolnjujejo kriterije za solidarnostno stanovanje, ter tudi na ta način za socialno ogroženo prebivalstvo;

- občinski sveti morajo pri dodeljevanju enkratnih pomoči iz sredstev sindikalne članarine upoštevati tudi podatke centrov za socialno delo oziroma strokovnih služb enotne skupne evidence.

Da bi bilo reševanje socialnih vprašanj čim bolj humano in da bi čim bolj ohranili doseženo življenjsko raven, pozivamo, da se pri zagotavljanju socialne varnosti vključijo vsi delavci, delovni ljudje in občani, organizirani v družbenih organizacijah in društvi, krajevnih skupnostih in skupnostih stanovalcev.

Republika

Razmere, v katerih se začena prestrukturiranje, manjše materialne možnosti gospodarstva, likvidnostne težave, motnje v poslovanju, izgube, manjša industrijska proizvodnja, neizpolnjevanja izvoznih nalog, intervencijsko in administrativno poseganje v gospodarjenje in visoka inflacija nas ne smejo odvrti od začetnih procesov gospodarske in družbene prenov. Zato je potrebno:

- da izvršni svet, gospodarska zbornica in strokovne institucije izdelajo kriterije za prenovi gospodarstva, racionalno izrabo kadrovskih, prostorskih, energetskih, surovinskih in naravnih danosti kot eno izmed podlag za

družbeno smotno alokacijo družbenih sredstev, njihovega združevanja in njihove večje učinkovitosti;

- da gospodarska zbornica izdela kriterije za presojo vključevanja organizacij združenega dela v mednarodne gospodarske tokove ter usmerja in usklajuje organizacije združenega dela pri uporabi tujih posojil;

- da sprejmemo normative, organizacijske materialne, kadrovske in druge potrebne ukrepe za učinkovit razvoj znanosti, njeno vključevanje v snovanje razvojnih odločitev, prenos znanja;

- da predlagane spremembe zakonov in drugih predpisov in spremenimo tiste, za katere so pristojne republike, da bi dosegli preobrat in pospešili razvoj drobnega gospodarstva, družbenega in zasebnega, obrti, turizma, kmetijstva in drugih fleksibilnih oblik aktiviranja prebivalstva;

- da zagotovimo enako raven zdravstvenega varstva za vse prebivalstvo v SR Sloveniji z uveljavitvijo solidarnosti na ravni republike;

- da zagotovimo enotne standarde izobraževanja na območju republike, kar zahteva učinkovitejšo zagotavljanje sredstev za zagotovljene programe, racionalizacijo mreže šol, dodatne posege v izboljšanje programov in učinkovitejšo samoupravno interesno organiziranost;

- da preverimo obseg programov in storitev, za katere zagotavljamo sredstva s svobodno menjavo dela, in ocenimo, kateri deli programov so glede na doseženo stopnjo družbenoekonomskega razvoja in materialne možnosti družbe sestavina družbenega standarda in kateri sodijo v osebni standard. V republiki moramo čim bolj izenačiti družbeni standard;

- da opravimo posrednike, ki zavarajo polno uveljavitev solidarnosti pri zadovoljevanju skupnih potreb tako v občini kot v republiki;

- da čim bolj stvarno ocenimo razsežnost problema podzaposlenosti in s tem bodočih ekonomskih presežkov delavcev in predvidimo potreben obseg in vire sredstev za usposabljanje, prekvalifikacijo, dokvalifikacijo in pre zaposlovanje. Hkrati je treba zagotoviti materialne in normative podlage za večjo mobilnost delavcev;

- da predlagamo spremembe kreditno-monetarne politike na področju financiranja stanovanjske izgradnje z opredelitvijo realnih virov za beneficiranje obresti in drugih kreditnih pogojev;

- da še pred celovitejšo prenovi stanovanjskega gospodarstva in odnosov na področju stanovanjskih razmerij poenostavimo in sprostim možnosti za odkup družbenih stanovanj in tudi tako ustvarimo dodatna sredstva za stanovanjsko izgradnjo;

- da ponovno preverimo namene in porabo sredstev sklada skupnih rezerv SR Slovenije, skladov za pospeševanje hrane, blagovnih rezerv in drugih oblik koncentracije sredstev v okviru družbenopolitičnih skupnosti;

- da za osnovne življenjske proizvode in storitve, ki bistveno vplivajo na življenjske stroške, uveljavimo politiko depresiranih cen v prodaji na drobno, trgovini pa nadomestiti izpadli dohodek;

- da republiški svet Zveze sindikatov Slovenije dodatno združi del sindikalne članarine, ki pripada republiškega in občinskega svetom in sicer 5 % od članarine, za reševanje socialnih vprašanj delavcev, ki jih ni mogoče rešiti s solidarnostjo na občinski ravni.

Zveza sindikatov Slovenije bo v okviru svojih prizadevanj za uresničevanje tega programa uveljavila temeljne vrednote delavske solidarnosti.

TEŽAVAM V KMETIJSTVU NI VIDETI KONCA

Na zvezni konferenci komunistov v Beogradu sta bila tudi dva kmeta iz Slovenije. Eden od njiju je bil Ivi Kraševc s Pongraca nad Grižami.

O konferenci je povedal tole:

»V komisiji za družbenoekonomski razvoj, kjer sem sodeloval, so veliko govorili o kmetijstvu. Teme so bile stare in znane: cenovna nesorazmerja, zemljiški maksimum in vprašanja polkmetov. Razprave so bile kritične, toda kljub temu težavam v naši dejavnosti še ni videti konca.

Z najnovejšimi ukrepi se kmetijstvu ne obetajo boljši časi. Za našo dejavnost naj bi veljale tržne cene, vemo pa, da je kupna moč prebivalstva vse manjša. Delna rešitev bi bila v cenejši proizvodnji, ki pa bi bila lahko samo na večjih kmetijah. Zemljiški maksimum je v tem primeru precejšnja ovira. Precej je bilo tudi govora o tem, da bi se ob boljših pogojih v kmetijstvu lahko preživljajo več ljudi, s tem pa bi bilo prostih tudi več delovnih mest. Eden od predlogov za rešitev kmetijstva je bil, da naj bi dejavnost regresiralo celotno gospodarstvo, oziroma naj bi industrija vrnila, kar je dobila. Vemo, da tudi temu delu gospodarstva ni lahko.

Še posebej ostre razprave so bile o živinoreji, ki jo pestijo največje težave. Iz lastnih izkušenj vem, da z živinorejo ni računice. V hlevu imam 25 glav govedi in od 80 do 100 prašičev. Izplača se ne, toda preusmeriti se ni mogoče že zaradi naložb.«

mn

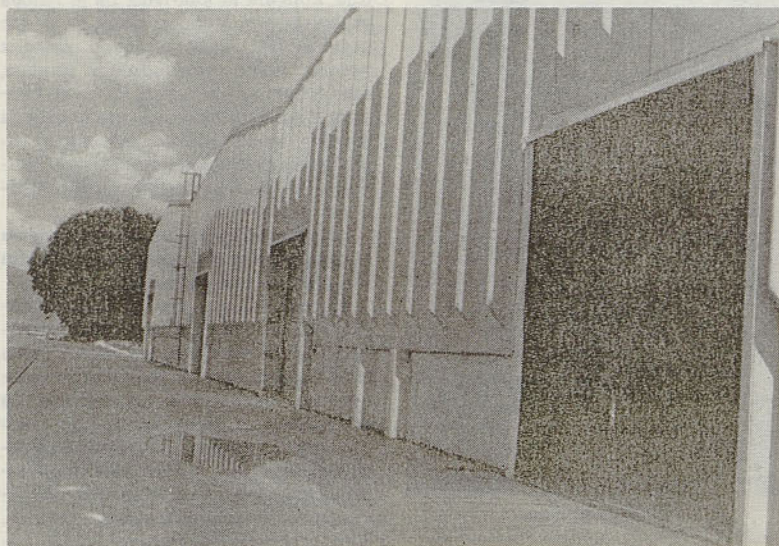
AGRINA

SODOBNEJŠE SKLADIŠČENJE BLAGA V NOVEM CELJU

Gradbena in komunalna dela treh Agrininih skladišč v Novem Celju so bila zaključena v začetku junija. Že do konca leta pa bodo opremlili vsaj eno skladišče z najodobnejšo opremo. S to naložbo, vredno nad dve milijardi dinarjev, so v Agrini pridobili 5200 kvadratnih metrov skladiščnih površin. S tem je zaključena le prva faza gradnje skladiščne cone v Novem Celju. V naslednjih bodo zgradili še šest takšnih prostorov za te namene. Kompleks bodo zaključili z dvema proizvodnima enotama za predelavo zdravilnih zelišč v njihovi temeljni organizaciji Sadeks.

Po besedah direktorja Agrine, Ivana Debelaka, so letos končali komunalno urejanje prostora za vse skladiščne zmogljivosti. Doslej so zgradili tudi že dovozno cesto, do konca leta pa bo do skladišč speljan še industrijski tir.

Za to Hmezadovo članico je naložba v skladiščno dejavnost velikega pomena, saj bodo s tem lahko zagotovili sodobnejšo obliko skladiščnega poslovanja, saj bodo vse enote elektronsko vodene. Kot je povedal direktor Agrine, bodo to specializirana skladišča za vse njihove programe od zaščitnih sredstev za kmetijstvo do žitaric. Poleg tega bo kompletiranje blaga enostavno, kar pa ob sedanjih razdrobljenosti skladiščnih površin sploh ni bilo možno.

Do novega leta bo opremljeno vsaj eno skladišče Agrine v Novem Celju.

Poleg te dejavnosti bodo v prihodnjih letih v celoti uredili graščino Novo Celje, ki bo namenjena administrativnemu delu. Pri tej obnovi jim je priskočila na pomoč tudi republiška kulturna skupnost, saj je graščina zgodovinski spomenik prvega razreda. Doslej so izdelani projekti za obnovo in po njih bodo v tem delu ostali le dvorec, poslovna stavba Mege, Sadeksa in vzdrževalni objekt. Vse ostale bodo porušili. Čez tri leta bo v celoti obnovljen novoceljski dvorec, v katerem so restavrirali ta mesec odkrili prve freske. Tovrstna dela bodo po sedanjih predvidevanjih trajala dve leti, potem pa bodo v Agrini začeli z redno obnovo.

Marjana Natek

OBISK

Možnosti za pridobitev agromelioracijskih del v Sovjetski zvezi so velike, so ugotovili predstavniki Hmezada v pogovoru z rusko bančno delegacijo, ki je prve dni maja obiskala Hmezad in jo je vodil Viktor Arkhipov, namestnik direktorja agroindustrijske banke v Moskvi. Za namakalna in osuševalna dela so zainteresirani predvsem v tozdu Strojne, Gramesu, ki se je na tem področju že uveljavil. Z rusko bančno delegacijo so se pogovarjali tudi o možnostih za prodajo strojne opreme za kmetijstvo. Ker gre vse kreditiranje kmetijskih naložb preko omenjene banke, so bili pogovori zelo koristni, menijo predstavniki Hmezada.

mn.

XIII. ZBOR REKORDERJEV V PRIZRENU

Najboljši kmetijci leta 1988

V Prizrenu, drugem največjem mestu avtonomne pokrajine Kosovo, so se od 2. do 4. junija zbrali vsi tisti, ki so v letu 1988 dosegli kmetijske rekorde. Skupaj jih je bilo 59, med njimi 29 zasebnih kmetov, ki so pridelali največ pšenice, koruze, riža, sladkorne pese, sadja in vrtnin po hektaru njivskih površin ali pa so oddali največ mleka in mesa. Med ostalih trideset nagrajencev pa so prišli najbolj prizadevni kmetijski strokovnjaki, kmetijske zadruga in hranilno-kreditne službe.

Prvi dan so rekorderje sprejeli predstavniki krajevnih skupnosti, sprejemi so bili zares prisrčni in zabeljeni z vsemi mogočimi dobrotami, naslednji dan pa je predsednik zadruga zveze Jugoslavije Klime Čorbe rekorderjem podelil medalje in priznanja.

Rekorderji so torej enkrat dokazali, da se z delom in z ljubeznijo do zemlje kljub vsesplošni kmetijski krizi da nekaj doseči, če pa si zelo priden in če je dobra letina, pa lahko dosežeš celo rekord. Res je, da se rekordi od pokrajine do pokrajine zelo razlikujejo in prav gotovo pridelovalci s hribovitih področij ne morejo doseči takih rezultatov kot ravninski kmetje, vseeno pa si vsi zaslužijo čestitke. Ti dosežki pa naj bodo spodbuda tudi vsem ostalim kmetom, delavcem v kmetijskih organizacijah in strokovnjakom, da bo naslednje leto rekorderjev in rekordnih dosežkov še več.

M. M.

REKORDERJI IZ SLOVENIJE

● Alojz LOGAR iz Goric pri Kranju je rekorder Slovenije v proizvodnji mleka. V letu 1987 je od petindvajsetih krav oddal 130 000 litrov mleka.

● Jožef MEOLIC iz Bakovcev pri Murski Soboti je rekorder v skupni kmetijski proizvodnji. Lani je redil pet-najst svinj, 300 svinjskih pitancev, po-

leg tega pa je imel povprečen pridelek kornice kar 100 centov na hektar.

● Pašna skupnost ŽELJŠE, Strojnik v občini Cerknica. Njen predsednik je Jože Žnidaršič. Uredili so 25 hektarov novega skupinskega pašnika, na katerem se je lani paslo 50 krav, ki so dale 90 000 litrov mleka.

● Franc LOMBERGAR, dipl. inž. agronomije, je najuspešnejši slovenski strokovnjak za sadjarstvo, zlasti pa se odlikuje po direktnem prenosu sodobnih dosežkov znanosti na teren. Zaposlen je na Kmetijskem zavodu v Mariboru.

● Kmetijska zadruga ŠKOFJA LOKA je bila v letu 1987 najuspešnejša slovenska zadruga organizacija v širjenju tekmovanj v kmetijstvu.

● Kmetijska zadruga »Savinjska dolina« ŽALEC je imela lani najuspešnejšo hranilno-kreditno službo v Sloveniji.

Kmečki glas, VI/23

IMENOVANJA

Delavski svet stvda Hmezad je na svoji seji 26. maja sprejel sklep o imenovanju:

Danijela Rinca, diplomirana pravnik, za predsednika poslovnega odbora SOZD Hmezad Žalec, za področje ekonomike, organizacije in poslovne informatike.

Leopolda Škafarja, diplomirana agronoma, za vodenje ekonomskega oddelka v DSSS SOZD Hmezad in vršilca dolžnosti vodje delovne skupnosti za dobo šest mesecev od prvega junija dalje.

KMETIJSKA ZADRUGA DRAVA RADLJE LETOS BODO ZAČELI Z GRADNJO PRESKRBOVALNEGA CENTRA

V Kmetijski zadrugi Drava Radlje bodo letos nalagali denar predvsem v družbeni sektor proizvodnje, ki naj bi se s tem okrepil in dajal večje ekonomske učinke. O teh načrtih smo se pogovarjali z direktorjem zadruge Alojzjem Hauzerjem.

Kako boste povečali proizvodnjo v hmeljarstvu?

Hauzer: Poleg rednih obnov hmeljišč pospešeno spreminjamo strukturo hmeljskih vrst. Tako izločamo sorto apolon, ki jo zamenjujemo z auroro. Poleg tega smo se v hmeljarstvu lotili obnove obiralnih in sušilnih strojev in tako težav pri letošnjem obiranju ne bi smelo biti. Med drugim smo tudi ugotovi-

Alojz Hauzer

li, da zemlji primanjkuje humusa in zato bomo povečali stalež živine. Letos pripravljamo dokumentacijo za gradnjo dveh hlevov in sicer za 130 krav in 200 pitancev. Del denarja za naložbi bomo dobili tudi iz sredstev za nerazvite.

Poleg govedoreje bomo povečali tudi piščančjo proizvodnjo, saj smo zgradili farmo za 2700 ton piščancev letno.

Z izsuševanjem in namakanjem zemlje predvidevate tudi večji pridelek. Kakšne načrte imate?

Hauzer: Urejanja kmetijskih površin smo se lotili pospešeno. Letos bomo uredili kar 180 hektarjev na radeljskem, šentviškem in mučkem polju. Letos bomo naredili tudi namakalne sisteme v hmeljiških radeljskega polja.

Kako daleč ste s pripravami za gradno preskrbovalnega centra v Radljah?

Hauzer: Preskrbovalni center za kmetijstvo bomo postavili predvsem zato, da bomo koncentrirali trgovinsko dejavnost v naši organizaciji. Denar za naložbo, 960 milijonov dinarjev, imamo že zagotovljen, dokumentacije za gradnjo pa še zbiramo. Potrošnik naj bi v tem našem preskrbovalnem centru dobil vse – od igle do hiše. Poleg tega nameravamo uvesti novost,

saj mislimo kmetom dajati na posodo tudi razne priljučke.

Kako boste uresničili razvoj gostinstva in kako je z razvojem turizma v Ribnici na Pohorju?

Hauzer: Odločili smo se, da pri tem ne bomo sodelovali in zato bomo prodali tamkajšnjo poslovno enoto in vložili denar za nakup drugega lokala v dolini. Med pomembnejšimi naložbami, ki smo jih dokončali in zaključili, je obnova dvorane Ožbalt z dvesto sedeži.

Po precejšnjih težavah pri proizvodnji šampinjonov in komposta je proizvodnja zopet stekla. Kakšni so rezultati?

Hauzer: Najprej moram povedati, da je gobarstvo alternativna dejavnost in da imamo v zadrugi največ dohodka od hmelja. Po vseh zapletih smo zopet začeli pripravljati kompost, ki ga prodajamo kooperantom in tudi drugim uporabnikom. Kompostarna naj bi letos proizvedla okoli 800 ton komposta. V začetku maja smo začeli zopet izvažati šampinjone in sicer firmi Fresh v Avstrijo. Do konca leta bomo prodali približno 100 ton šampinjonov, toda le pod pogojem, da se bodo vsi, ki so vključeni v to proizvodnjo, zavedali, da bomo kupca obdržali le s kakovostjo.

Kako daleč ste s pripravami za reorganizacijo zadruge v enovito delovno organizacijo?

Hauzer: Že dolgo časa si želimo enovito delovno organizacijo. Priprave so stekle in tako bo referendum v juliju. Predvidevamo, da bomo z novo organiziranostjo bolje izkoriščali zmogljivosti. Po prvih ocenah bo tudi okoli sto milijonov stroškov manj.

Marjana Natek

CMI

Uspeli bomo s skupnimi močmi

Razgovor

z direktorjem DO Celjska mesna industrija tov. Vladom Jurančičem

Celjska mesna industrija in sedanji ukrepi?

Lanskoletni novembrski ukrepi družbe so povzročili naš sprejem antiinflacijskega programa, kar je pomenilo zamrznitev cen oz. veljavo le-teh iz oktobra samo za mesne izdelke. Cene smo povišali le za 15 %. Prve sprostitve cen izdelkom v aprilu so nam prinesle povišanje le za 12 do 13 %, do 29. maja pa smo povišali cene le svinjskemu fileju in stegnu, govejemu pljučnemu delu in stegnu. Vsi ostali deli so na

sistemu prijavljanja in lahko cene formiramo v roku 30 dni. Te podražitve bi naj bile postopne na bazi 49-odstotnih podražitev prej uzakonjenih cen. Po poteku tega obdobja bo druga stopnja podražitev, ki bi naj uskladila razmerja med nabavnimi cenami.

Kaj pa cene pri rejcih?

Devetindvajsetega maja je prišlo do prostega formiranja cen pri predelavi za 46 %. Stopnja podražitev je še vedno nižja od povprečne inflacije na področju maloprodajnih cen in tudi manjša, kot je bila rast OD. Nabavne cene pa so poskočile okvirno za 200 odstotkov. Tako je zopet prišlo do zožitve razmerij med nabavno in prodajno ceno.

Vaši ukrepi?

Celjska mesna industrija je to neugodno razmerje premoščala s prilagoditvijo prodaje, povečavo predelave, povečanjem propagande... Predelava se je povečala za okoli 35 %, prodaja mesa pa je padla pod lansko. S tako politiko smo

preprečili negativne rezultate in dosegli rezultate enake lanskim. Kalkulativne cene v živinoreji za kmeta niso ugodne zato, ker je kalkulacija prireje mesa obremenjena z izredno visoko nabavno ceno teleta. Le-ta pa je visoka zaradi hitrejšje rasti cene mleka kot mesa. Logika formiranja cene je: 1 kg teleta je 10 l mleka.

Se bo obrnilo na bolje?

S to stopenjsko politiko in hitrejšo dinamiko cen, bo prišlo do ugodnejšega razmerja med nabavnimi in prodajnimi cenami. Prišlo bo do takšnih cen, ki bodo omogočale bolj rentabilno prirejo goved.

Kaj menijo delavci Celjske mesne industrije?

V kolektivu je mnenje, da je treba iti postopno v izenačevanje, da ne bi prišlo do težkih problemov v reji, ne v predelavi in ne v potrošnji. Tako se bodo lahko uresničile zahteve Zadrugne zveze Slovenske, Kmečke zveze in Zveze slovenske kmečke mladine.

Hvala za razgovor. Urednik

HMEZAD EXPORT-IMPORT ZA VEČJI DELEŽ IZVOZA V HMEZADU

Izvoz blaga na tuja tržišča je v našem sozdu organiziran v Hmezad Export-importu. O načrtih in razvojnih ciljih smo se pogovarjali z novim direktorjem te organizacije, Ivanom Bračunom.

Kakšno vlogo ima Export-import kot izvozna hiša v sestavljeni organizaciji?

Bračun: Vsekakor je osnovna naloga naše organizacije opravljati posle za članice Hmezada. V tem okviru ima prednost prodaja hmelja na tuja tržišča. Na tem področju ne predvidevamo sprememb, prizadevali pa si bomo, da se bodo Hmezadove članice z našim posredovanjem bolj vključevale v zuna-

bomo v okviru sestavljene organizacije uspeli povečati delež posamezne članice na izvoznem področju. V čim večji možni meri bomo izvrševali tudi uvozne storitve, ki jih potrebujejo članice. Cilji morajo biti postavljeni izključno na ekonomski osnovi. Vsekakor pa našega poslovanja ne bomo omejevali le na članice Hmezada. Osnovni cilj dela je nova presežna vrednost in temu bomo podrejali način in obseg poslovanja.

Kako ste si to zamislili?

Bračun: Povzemimo primer hmelja. V tem primeru je naloga naše organizacije obvladovanje zunanjetrgovinskega trga, količina in kakovost pa je naloga proizvajalcev. Vendar vsega le ne gre posploševati. Vsak proizvod zahteva poseben način proizvodnje in prodaje, zato si bomo prizadevali, da bomo čim bolj poznali proizvodnjo posameznega izdelka, proizvajalci pa zakonitosti tujih tržišč. Le-ta pa priznavajo samo konkurenčne cene in izpolnjevanje pogodbenih pogojev.

Dejavnost Exporta ne omejujete le na zunanjetrgovinsko poslovanje. Kakšni so načrti na tem področju?

Bračun: Kot je znano v naši organizaciji posluje tudi delovna enota Inženiring, ki se uveljavlja na jugoslovanskem tržišču predvsem na področju projektne in izvedbenega inženiringa za mlekarstvo in pivovarstvo. Prav tako zastopamo tuje firme in imamo konsignacijsko prodajo. Vse to narekuje analizo doseženega in na tej osnovi, odločitve smernice naše aktivnosti v bodoče. Zato pripravljamo sestanek naših vodilnih in kreativnih delavcev, na katerem se bomo dogovorili za smernice v naši zunanjetrgovinski mreži, investicijah, zaposlovanju in dejavnosti v sestavljeni organizaciji. Vrednostnega plana realizacije ne bomo spreminjali. Te cilje smo sprejeli za začetku leta. Njihovo bistvo je povečati realni ostanek čistega dohodka in zadržati realno vrednost osebnih dohodkov, kar pa bo ob spremenjenih zakonskih določilih zahtevalo veliko prizadevanj.

Marjana Natek

Ivan Bračun

njetrgovinsko menjavo. Za doseg tega cilja bomo morali skupno določiti cilje in funkcije posameznih udeležnikov.

Doslej se je v Hmezadu veliko blaga izvažalo brez posredovanja vaše delovne organizacije. Predvidevate za to področje kakšne spremembe?

Bračun: Pojavljajo se dileme glede obveznosti članic pri zunanjetrgovinskem poslovanju Exporta. Mislim, da teh ne bi smelo biti. Vsaka članica posluje in bo poslovala s partnerjem, ki ji omogoča največji možni dohodek. Menim, da

NOVOSTI V TEHNOLOGIJI PITANJA PIŠČANCEV

Cilj sodobne perutninarske proizvodnje je doseči čim boljši izkoristek krme, čim večji prirast in čim večjo končno živo težo piščancev. Vsi ti zahtevki se odražajo v ekonomiki te proizvodnje. Vemo, da je živa teža pitovnih piščancev v korelaciji z izplenom in to v najkvalitetnejših delih piščančjega trupa (file, bedra). Najosnovnejša naloga te proizvodnje pa je ponuditi potrošniku čim kvalitetnejše in zdravo meso. Da bi dosegli vse postavljene cilje, smo

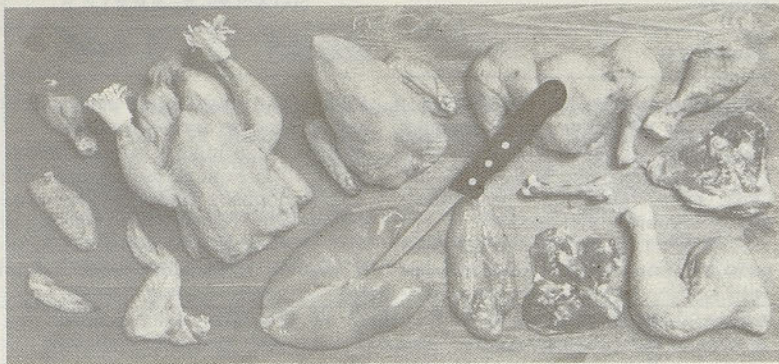
Da je cena perutninskega mesa še vedno konkurenčna drugim vrstam mesa.

Povečala se je prodaja mesa in izdelkov na domačem in tujem trgu.

Omogočena je boljša predelava.

Perutninsko meso jedo vsi ljudje na svetu ne glede na vero in barvo kože.

dr. A. V.
mag. D. V.

Kvaliteta in izbor za vsak okus.

se v Hmezadovem perutninskem repokrogu odločili za spremembo v tehnologiji pitanja, s čimer bi dosegli povprečno živo težo piščancev 2,0 kg pri starosti 48,5 dni.

Za podaljšanje pitanja smo se odločili sredi preteklega leta in to s piščanci domače selekcije Jata. Po prejšnji tehnologiji smo pitali piščance od 42 do 45 dni, s povprečno težo 1,74 kg in konverzijo 2,07 kg za 45 dni starosti. Čas pitanja smo skrajševali zaradi genetskega napredka domače selekcije in vse boljše sestave krmnih mešanic. Glavni vzrok podaljšane pitanja so bile zahteve domačega in tujega tržišča (Italija, Avstrija) po izkoriščenem mesu (fileji brez kože in kosti) in težjih piščancev za peko. Predvideli smo podaljšanje pitanja za 3,5 dni, s čimer bi povečali konverzijo krme za 7 dag (to je 2 dag dnevno) in izboljšali energetske vrednosti krme za 100 cal.

Na isti površini pitališča smo vselili 12, 67 % manj piščancev. Dosežena povprečna živa teža se je povečala od 1,74 kg na 2,01 kg v letu 1987, medtem ko je povprečje prvih štirih mesecev v letu 1988 2,04 kg (KZ SD 2,08 kg; ZKZ Mozirje 2,08 kg; TOZD Meso 2,07 kg; ERA T. Velenje 2,01 kg, KZ Drava 2,01 kg; KK Šmarje 1,97 kg in KZ Celje 1,86 kg). Klavnost piščancev se je povečala za 0,5 %. Vsi ti podatki so dobljeni pri 3.746.700 zaklanih piščancih. Pri podaljšani zreji nismo imeli posebnih zdravstvenih in tehnoloških motenj. V glavnem smo ugotavljali vodenico, pogin zaradi srčne kapi in »slabost nog.« Nekaj težav je bilo zaradi izredno visokih tež piščancev pri nalaganju, ki pa smo jih s spremenjenim načinom lovljenja odpravili.

Kljub temu je ta proizvodnja še enkrat dokazala:

Da kljub veliki splošni krizi v naši družbi proizvede dovolj velike količine cenenega, zdravega in kvalitetnega mesa.

MAMY KREMA

Dobre tri mesece v arjevaški mlekarni izdelujejo medeno mlečno kremo – Mamy. To je mešanica medu in masla in je lahko osnovno ali dopolnilno hranilo predvsem za otroke. V njej so izključno naravne sestavine in sicer: 60 odstotkov cvetličnega medu, 20 odstotkov surovega masla in 20 odstotkov škrobnih sirupov. Doslej so proizvedli 25 tisoč zavojev po dva decilitra. Kot zatrjujejo v mlekarni, so s prodajo zadovoljni. Prve dni junija so potrošnikom ponudili še kavni in višnjevi jogurt v dva in pol decilitrski pure pack embalaži.

—mn.

3. republiška razstava koz

Hmezadova organizacija Mlekarna Arja vas je bila pokrovitelj tretje republiške razstave koz, ki je bila v drugi polovici junija v Sevnici, organizirala pa jo je Zveza društev gojiteljev malih živali – podružnica za kozjerejo v Sevnici. Zapis o tem dogodku bomo objavili v prihodnji številki Hmeljarja.

—mn.

STARA MLEKARNA OBNOVLJENA ZA ČEBELARJE

Junija je bila zaključena obnova prostorov stare mlekarnе v Medlogu in vanje bodo preselili celotno proizvodnjo Čebelarске zadruge iz Kasaz, kjer bo ostalo le še kuhanje voščin.

Poleg tega so se v Mlekarni Arja vas dodatno opremili za pripravo medu za izvoz, saj bodo lahko vse količine tipizirali in se tako prilagodili zahtevam tujega trga. Izvozili bodo okoli 600 ton medu, kar je okoli šestdeset odstotkov vsega odkupljenega in pridelanega medu. Doslej so ga največ prodajali na italijansko tržišče, ki zahteva predvsem svetle medove, v bodoče pa naj bi izvažali tudi v Avstrijo, Nemčijo in Francijo, kjer povprašujejo predvsem po temnih, gozdnih medovih.

Plana odkupa, tisoč ton, za letos niso povečevali iz dveh razlogov: čebelja bolezen varooza je uničila precejšnje število čebeljih družin in zaradi drugega vzroka: obratni kapital je vse dražji. Zaloge so za mlekarno tako veliko breme, da so se z večjimi proizvajalci dogovorili za postopen odkup medu.

Kot obljublajo, bodo letos ponudili najbolj kakovostne vrste slovenskih medov tudi domačim kupcem v novi in privlačnejši embalaži. S tem naj bi se prodaja medu na domačem tržišču povečala.

mn.

MLEKO IZ RADELJ BODO PREDELALI V MLEKARNI?

V zadnjih dveh letih arjevaška mlekarna ni dosegala osem odstotnega povečanja odkupa mleka predvsem zaradi cenovnih nesorazmerij. Lani pa so se zaradi zaokroževanja blagovnih tokov v sestavljene organizacije izgubili še odkupno področje Sevnice z obrazložitvijo, da tamkajšnja zadruga pripada sozdu Merkator. Tako zberejo v mlekarni v enem letu okoli milijon devetstotisoč litrov mleka manj.

Toda zmogljivosti v mlekarni morajo biti izkoriščene in zato si prizadevajo, da bi odkupovali vse mleko s področij Hmezadovih članic. Kot je povedal član kolektivnega poslo-

vodnega organa, Alojz Kampuš, se dogovarjajo za pridobitev področja Kmetijske zadruge Drava Radlje, kjer ga sedaj odkupujejo Mariborske mlekarnе. Predvidevajo, da bi začeli odkupovati mleko v zadnji četrtini leta in bi s tega področja dobili okoli tri in pol milijona litrov mleka letno.

V arjevaško mlekarno želijo pridobiti tudi mlečne viške TZO Oplotnica v Kmetijski zadrugi Slovenska Bistrica. Na tem področju pa bodo zgradili tudi manjši predelovalni obrat, za katerega že pripravljajo projekte.

MN

Premiranje krav prvesnic Z IZBOROM NAJBOLJŠIH DO VEČ MLEKA

Okoli sto krav prvesnic, ki so lastnina kooperantov Kmetijske zadruge Savinjska dolina, so v juniju ocenili strokovnjaki iz celjskega živinorejskega in veterinarskega zavoda. Takšno ocenjevanje ima dve koristni lastnosti. Za kmeta, ki na podlagi te ocene dobi 140 tisoč dinarjev premije za kravo iz republiškega sklada za pospeševanje kmetijstva, in za vzrejne centre, kjer se zbirajo podatki o genetski kakovosti živali. Na ta način dobijo podatke o dednih lastnostih, ki so velikega pomena pri delu selekcionarjev.

Ocenjevali so samo krave, ki so v A-kontroli. To pomeni, da so to čisto pasemske živali in imajo za svojo pasmo tudi dovolj veliko proizvodnjo. Kooperanti Kmetijske zadruge Savinjska dolina imajo okoli 1080 teh krav, kar je slabša tretjina od vseh 3500 krav. To so potomke tistih krav, ki so dale 5216 litrov mleka letno pri črno beli pasmi, 4000 litrov mleka pri rjavi in 3517 litrov mleka letno pri lisasti pasmi krave.

Prvesnic je okoli deset odstotkov, kar pa je premalo za dobro in kakovostno

obnovo črede. Po trditvah tehnologa za živinorejsko proizvodnjo v zadrugi, Jožeta Šabjana, bi jih moralo biti vsaj dvajset odstotkov. Kmetje bi le tako lahko izločili krave, ki imajo slabše lastnosti.

Ocenjevanje in premiranje krav prvesnic smo si ogledali na področju združene enote Prebold. Kaj menijo o tem kmetje in kakšne rezultate so dosegli, je bilo vprašanje, ki smo ga zastavili dvema kmetoma. Povedala sta naslednje:

(Nadaljevanje na 7. strani)

JESENSKI KRMNI DOSEVKI

V to kategorijo spadajo praktično vsi krmni dosevki, ki jih označujemo kot glavne ali vmesne s tem, da je setev le-teh po okopaninah ali žitih. Število rab do jeseni pa je odvisno od vrste dosevka in časa setve, zgodnje ali pozne.

Praviloma sejemo jesenske krmne dosevke le v primeru, če imamo na razpolago le do jeseni prosto njivsko površino.

Dobre značilnosti jesenskih krmnih dosevkov:

- Do zime imamo z iste površine dva pridelka.
- Pridelamo sorazmerno velike količine okusne, na hranilnih snoveh bogate krme.
- Zaščitijo zemljo pred izpiranjem in osuševanjem, jo obogatijo z velikimi količinami koreninskih ostankov (organsko gnojenje) in zboljšajo mikrobiološko življenje v tleh.

Slabe značilnosti jesenskih krmnih dosevkov:

- Ker imamo do jeseni le en, največ dva odkosa (mnogocvetna ljulka, aleksandrijska detelja, perzijska detelja), so v sklopu glavnih in vmesnih krmnih dosevkov najdražji. Za tovrstne krmne dosevke si nikakor ne smemo privoščiti

KRMNI DOSEVKI

pozne setve (po 15. avgustu). Pri eventualno malo kasnejših setvah izberemo le cenejše variante semen (križnice).

- Zaradi nizke vsebnosti SS (suhe snovi 10-12 %) se v glavnem priporoča le kot raba zelene krme. Zato je potrebno z ozirom na število GVŽ prilično natančno načrtovanje zasejane površine. Izjema v tem primeru je mnogocvetna ljulka, ki je z večjo vsebnostjo SS (16-17 %) in količino sladkorja zelo primerna tudi za siliranje.

V praksi so bile preizkušene naslednje poljščine oziroma mešanice poljščin kot jesenski krmni dosevki:

- aleksandrijska detelja
- perzijska detelja
- mnogocvetna ljulka
- ali mešanice detelj (A + P) z mnogocvetno ljulko
- ovsiga, jara grašica in oves
- jara krmni grah in koruza
- krmni ohrovt Angeliter
- ogrščica
- krmna repica
- manj primerne: krmna oljna redkev, repa, pitnik

ZNAČILNOSTI POSAMEZNIH POLJŠČIN

- Aleksandrijska in perzijska detelja - sejane same ali v mešanici z mnogocvetno ljulko - dajo do pozne jeseni dva

odkosa, če jih sejemo dovolj zgodaj tj. do 15. julija. Sigurnost proizvodnje in okusnost zelene krme je boljša kot mešanica.

V tem primeru tudi višek zelene krme zaradi prisotnosti mnogocvetne ljulke lahko uspešno siliramo, v nasprotnem primeru bi bilo brez silirnih dodatkov nemogoče. Setev je enaka kot je opisana pod »Glavni dosevki« s tem, da je oranje plitveje (18-20 cm) in sicer takoj po spravi predhodne poljščine, ker je po pravilu dan v poletju enak tednu v jeseni.

Bogate na beljakovinah so tudi kombinacije jare grašice z ovsom - **ovsiga** ali pa z ječmenom - **ječmeniga** ter krmni grah s koruzo.

binacije so dale na poskusnih poljih v Krškem zelo velike pridelke na ha SS, PB in ŠE. Iz priložene tabele »Krmni dosevki« je razvidno, da imamo v okviru jesenskih dosevkov najekonomičnejše variante pri setvi križnic. Po vrstnem redu cenenosti bi jih označil takole:

1. krmna ogrščica
2. krmna repica
3. krmni ohrovt
4. grah in koruza
5. grašica in oves ali ječmen

Ostale kombinacije so zaradi enkratnega ali največ dvakratnega koriščenja prilično drage.

Krmna repica ima še dodatno dobro lastnost, da jo je mogoče koristiti dva-

	Jara grašica oves	Krmni grah koruza	Jara grašica ječmen
Jara grašica	800		800
Krmni grah		700	
Ječmen			700
Oves	500	500	
Koruza			
Skupaj g/ar	1300	1200	1500

Koruza z graham daje več SS/ha kot ovsiga ali ječmeniga - toda nekoliko manj beljakovin. Raba je skoraj vedno kot zelena krma, zato je potrebno natančno načrtovanje, možno pa je tudi siliranje z energetskimi dodatki.

Setev je okrog 15. julija, rastna doba pa je od 55 do 70 dni. Omenjene kom-

krat: enkrat jeseni in kot najzgodnejšo zeleno krmo še aprila spomladi.

Mnogocvetno ljulko je priporočljivo sejati le kot prezimni dosevek in če nam koledar dopušča, jo koristimo še vse naslednje leto. Tako imamo prvo leto do zime dva odkosa in še naslednje leto 5 do 7 odkosov. (Nadaljevanje na 7. strani)

Zap. št.	Poljščina oz. mešanica	Količina semena kg na ha	Vrednost semena na dan 9. 6. 88 din	Relativno: ogrščica 100	Predviden pridelek kg SS/ha	Št. rab	Vrednost semena na kg SS	SS %	PB kg/ha	ŠE kg/ha	Čas setve	Rang cenenosti
A. GLAVNI DOSEVEK												
1.	Aleksandrijska detelja	30	120.900	538	9500	4	12,72	12	1900	6270	april	III
2.	Perzijska detelja	20	132.600	590	9000	4	14,73	12	1500	5580	april	VI
3.	Mnogocvetna ljulka	45	149.570	666	12000	4	12,46	17	1300	7680	april	II III
4.	Aleksandrijska detelja in mnogocvetna ljulka	20	147.080	655	10500	4	14,00	15	1320	6930	april	IV
5.	Perzijska detelja in mnogocvetna ljulka	15	180.000	802	10500	4	17,00	15	1300	6580	april	V
6.	Aleksandrijska detelja in perzijska detelja in mnogocvetna ljulka	10	187.200	834	10000	4	18,70	14	1330	6240	april	VII
7.	Krmni ohrovt	2	8.220	37	12000		69	14	1400	7560	marec, april	I IV
B. JESENSKI DOSEVKI												
1.	Aleksandrijska detelja	30	120.000	538	3600	1-2	33,58	12	710	2399	julij	
2.	Perzijska detelja	20	132.600	590	3300	1-2	40,18	12	550	1920	julij	
3.	Mnogocvetna ljulka	45	149.570	666	4000	2	34,70	17	470	2790	julij	
4.	Aleksandrijska detelja in mnogocvetna ljulka	20	147.080	655	4000	2	36,70	15	500	2640	julij	
5.	Perzijska detelja in mnogocvetna ljulka	15	180.000	802	4000	2	45,00	15	480	2480	julij	
6.	Aleksandrijska detelja in perzijska detelja in mnogocvetna ljulka	10	187.200	834	3800	2	49,20	14	490	2350	julij	
7.	Jara grašica in Ovsiga - oves	80	158.900	708	4400	1	3611	14	585	3380	julij	IV
8.	Krmni grah in koruza	70	89.700	399	4500	1	1993	12	630	2800	julij	III
9.	Krmni ohrovt	4	16.440	73	3300	1	49	12	518	2190	julij	II
10.	Ogrščica - krmna	12	22.440	100	3600	1	68	12	510	2080	julij, avgust	II II
11.	Repica krmna	12	38.400	171	3000	1	128	12	473	1740	julij, avgust	I II
C. PREZIMNI DOSEVKI												
1.	Mnogocvetna ljulka	45	149.570	666	8000	3	18,69	17	790	5100	julij	III
2.	Mnogocvetna ljulka in črna detelja	15	152.076	677	7500	3	2027	16	976	4800	julij	
3.	Krmna ogrščica	12	22.440	100	3600	1	6,23	12	510	2080	avgust, sept.	II
4.	Krmna repica	12	38.400	171	5500	2	7,00	12	821	3190	julij	I
D. PREZIMNI IN ŠE CELOLETNA RABA												
1.	Mnogocvetna ljulka	45	149.570	666	20300	2+6	7,36	17	2090	12900	julij	I I
2.	Mnogocvetna ljulka in črna detelja	15	152.076	677	16000	1-2+4-5	9,50	16	1950	9920	julij	II

JESENSKI KRMNI DOSEVKI

(Nadaljevanje s 6. strani)

Koruza z grahom daje več SS/ha kot ovsiga ali ječmeniga, toda nekoliko manj beljakovin. Raba je skoraj vedno kot zelena krma, zato je potrebno natančno načrtovanje, možno pa je tudi siliranje z energetskimi dodatki.

Setev je okrog 15. julija, rastna doba pa je od 55 do 70 dni.

Omenjene kombinacije so dale na poskusnih poljih v Krškem zelo velike pridelke na ha SS, PB in ŠE.

Iz priložene tabele »krmni dosevki« je razvidno, da imamo v okviru jesenskih dosevkov najekonomičnejše variante pri setvi križnic. Po prvstem redu cenenosti bi jih označil takole:

1. krmna ogrščica
2. krmna repica
3. krmni ohrovt
4. grah in koruza
5. grašica in oves ali ječmen.

Ostale kombinacije so zaradi enkratnega ali največ dvakratnega koriščenja prilično drage.

Krmna repica ima še dodatno dobro lastnost, da jo je mogoče koristiti dvakrat: enkrat jeseni in kot najzgodnejšo zeleno krmo še aprila spomladi.

Mnogocvetno ljulko je priporočljivo sejati le kot prezimni dosevek in če nam kolobar dopušča, jo koristimo še naslednje leto. Tako imamo prvo leto do zime dva odkosa in še naslednje leto 5 do 7 odkosov. V tem primeru je setev mnogocvetne ljulke najekonomičnejši dosevek, tudi zaradi tega, ker je raba le-te izredno mnogovrstna (paša, prilast, seno, silaža).

Kombinacije aleksandrijske detelje ali perzijske detelje ali mešanic detelj z mnogocvetno ljulko je smiselneje sejati kot glavni dosevek spomladi, ker so kot jesenski dosevki predragi (v tabeli je navedena cena semena za vsako poljščino na dan 9. 6. 1988 – Semenarna Celje).

Možna kombinacija prezimnega dosevka je tudi mnogocvetna ljulka s črno deteljo.

POVZETEK

1. Za jesenske krmne dosevke pridejo v poštev predvsem križnice.

2. Za prezimne križnice in mnogocvetna ljulka.

3. Za glavne dosevke so priporočljive vse navedene kombinacije v tabeli.

4. Za prezimino in še celoletno rabo pa predvsem mnogocvetna ljulka.

AGROTEHNIKA:

Priprava zemlje:

Takoj po spravilu glavne poljščine naj sledi plitva obdelava tal; plug za strnišče, krožna brana, predsetvenik in veliko premalo uporabljeni valjarji.

Gnojenje:

Predvsem za jesenske dosevke je priporočljivo osnovno gnojenje s P_2O_5 in K_2O že predhodni poljščini v predlaganem razmerju:

80 : 160 : P_2O_5 : K_2O , gnojenje z dušikom pa prilagodimo:

- križnicam 70–100 kg N/ha
- mnogocvetni ljulki: za vsako rabo 60–80 kg N/ha
- mešanicam z deteljami pa 50 kg N/ha za vsako rabo.

RABA:

Križnice: predvsem kot zelena krma, možna je tudi paša.

Mnogocvetna ljulka: paša, prilast, seno, silaža.

Mešanice z deteljami: paša, prilast, seno, silaža.

Detelje: v glavnem kot zelena krma.

Inž. Franček Tratnik, ZŽV Celje

Čebelarstvo

Ljubezen in skrb se bogato poplačata

Pravijo naši učeni može, da je čebelarstvo poezija kmetijstva in kakor ima poezija vesele in žalostne pesmi, tako ima tudi čebelarstvo v sedanjem času vesele in žalostne trenutke. Jesen in zima 87 in na pomlad 88 je v naši bližnji in daljni okolici prinesla ogromne izgube v čebelarstvu. Odmrlo je veliko čebeljih družin. Laično se mogoče komu zdi, da ta škoda ni tako velika, kot pravijo nekateri. Jaz menim, da je škoda tako velika, da če bi lahko izračunali njen obseg, bi marsikaterega ob dobljeni številki zbolela glava. Samo predstavljamo si, koliko lahko čebelja družina da čebeljih izdelkov, koliko rastlin opravi. Če nekaj let na določenem področju ni čebeljih družin, je vprašljiva rodnost sadnega drevja in še marsikatero rastline. Kot vidimo, te male živalce le niso tako nepomembne, kot marsikdo misli. Vsi strokovnjaki, laiki, začetniki, dolgoletni čebelarji, se sedaj pred praznimi panji sprašujejo, zakaj je parazit Varoa Jacobsoni v takšni meri uničila čebelje družine. Težko je opisati z besedami. Različni nasveti se slišijo s strani različnih čebelarjev. Kaj vse je treba storiti, da bi si ohranili žive čebele? Le nasvete naše pospeševalne službe je malokdo upošteval pri odpravljanju čebeljega parazita.

Peter med svojimi muhami.

Kdor pa jih je, ima do danes žive čebele. Smo pač ljudje čudni in rajši poslušamo mazače in krive preroke namesto tistega, ki je strokovnjak. Ko pride do nesreče, so vse krivi drugi, samo mi ne. Pregovor pravi, da je vsako zlo za nekaj dobro. Mislim, da bo sedaj ob tej veliki izgubi v čebelarstvu tudi kakšna druga glava, ki ni ravno čebelarjeva, začela malo z drugačnimi očmi gledati na to panogo kmetijstva in ji posvečati več pozornosti. Menim, da potrebujemo mladi čebelarji dobre mentorje in osebno imam srečo, da imam dobrega mentorja, ki me uči dobrega čebelarjenja in me vzgaja v duhu prave čebelarjeve etike, ki pravi, da kolikor čebeli daš, toliko ti čebela povrne. Naši predniki so znali ceniti dobre učitelje čebelarstva in zato poznamo v zgodovini mnogo imen slovenske narodnosti, ki imajo zasluge, da je krajnska čebela zaslovela po svetu.

Osebno sem letos do zdaj zadovoljen z razvojem čebeljih družin in njihovi donosom medu.

Morda bo kdo ob branju tega sestavka zmajal z glavo in dejal, da ni res, kar sem napisal, in mi dal nasvet, da le čevlje sodi naj kopitar. To kar sem napisal, je le moje osebno mnenje.

Peter Gomišek

Naš delež

Slovenci predstavljamo osem odstotkov jugoslovanskega prebivalstva, v družbenem proizvodni države pa smo udeleženi z dvajsetimi odstotki.

Majska inflacija

Podatki Zveznega zavoda za statistiko pravijo, da so cene od lanskega maja narastle za 149 odstotkov, od decembra pa za 28,7 odstotka.

Konec maja in v začetku junija so se podražili kruh, testenine, pecivo, mlečni in mesni izdelki, vino, pivo, brezalkoholne pijače, PTT, elektrika, premog, naftni derivati in še in še od 25 do več

sto odstotkov, v povprečju za 60 odstotkov. Podražili so se tudi avtomobili. To je bil prvi večji val podražitev.

Celje

Igre bratstva in enotnosti

Letošnje jugoslovanske mladinske igre – že trintridesete po vrsti – so bile v Celju. Mladi so se na nje pripravljali dalj časa. V dneh iger bratstva in enotnosti so mladi pripravili več okroglih miz, športnih srečanj in prikazali svojo dejavnost na področju likovnega ustvarjanja in fotografije.

Premiranje krav prvesnic

(Nadaljevanje s 5. strani)

Jože Zagožen

Jože Zagožen, Matke:

S premiranjem dobim tudi oceno na podlagi katere vem, katera krava je primerna za reprodukcijo. Nekaj časa so ocenjevali tudi plemenske telice, kar pa je prezgodaj, da bi se pokazale vse tiste lastnosti, ki so vidne v prvih sto dneh laktacije.

V hlevu imamo v glavnem krave črno-bela pasma in zanje imamo A-kontrolo že osemnajst let. Z našo selekcijo se je v teh letih zelo povečala molznost krav in danes ni nič čudnega, če ima krava okoli trideset litrov mleka dnevno. Tako od približno dvajset krav namolžemo letno okoli 86 tisoč litrov mleka. Vse to dosegamo z osnovno krmo. Porabimo le tona krmil na mesec, ker so stroški za prirejo mleka z močnimi krmili preveliki. Zato je plemenska vrednost črede še toliko pomembnejša.

Marjan Ribič, Latkova vas:

S selekcijo krav je začel že oče pred petindvajsetimi leti, ko smo kupili prvo čistopasemsko kravo. Sedaj imamo v hlevu enajst krav in njihova povprečna mlečnost je 7311 litrov mleka, to je veliko, če vemo, da je poprečje le 2350 litrov mleka. Vsako leto namolžemo okoli štiristo litrov mleka več in to vse na račun boljših lastnosti krav. Rezultati bi bili lahko neprimerno boljši, če bi bila prehrana teh živali popolnejša. Krmimo jih samo z osnovno krmo, saj so krmila predraga.

S selekcijo smo dobili kravo, ki ima tako dobre lastnosti, da je bikovska mati. Seme za takšne uvažajo iz Amerike in če se teli bik, ga je treba oddati v vzrejni center.

Marjana Natek

Narasla Savinja

»Bil sem kmetijski pravnik«

Kmalu sem ugotovil, da je v kmetijstvu veliko nerešenih stvari in zato sem se odločil, da bom kmetijski pravnik, »je začel najin pogovor Fedor Pirkmajer, direktor skupnih služb Poslovne skupnosti za vinarstvo in vinogradništvo, hmeljarstvo ter poslovne skupnosti za sadje in vrtnine. Naši hmeljarji pa ga bolj poznajo kot glavnega tajnika Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije in tako kot poznavalca treh elitnih panog našega kmetijstva. Toda pojdimo lepo po vrsti.

Misel mu je tekla gladko in jasno, saj je obredel lep kos sveta in si je tudi tam okoli nabiral dragocene izkušnje in jih je potlej vselej znal spraviti v uporabo. Takšen Fedor Pirkmajer tudi je. Pravnik, ki je vzdržal v kmetijstvu celo delovno dobo.

Fedor Pirkmajer

razmišljal takole: »Upam si trditi, da je sistem, ki smo ga razvili eden od uspešnejših. Takšne organiziranosti, kjer so za pridelovanje te kulture povezani vsi od proizvajalca, strokovnjakov in trgovine, nimajo nikjer. Hmeljarstvo smo povezali v reproverigo in iz tega vso deležev dohodka. Načelo strokovnega napredka se je v poslovni skupnosti za hmeljarstvo najbolj uveljavilo.«

Čas, ki sva ga namenila najinemu pogovoru, je neusmiljeno priganjal in večkrat naju je prekinil rezek glas telefona. Fedor Pirkmajer je bil prijeten so-

Za svoje delo je Fedor Pirkmajer dobil številna družbena priznanja. Odlikovan je bil z redom dela z zlatim vencem, za zasluge v hmeljarstvu pa je prejel mednarodno odlikovanje hmeljarskega viteza. Poleg teh je bil odlikovan še z zlatim znakom Planinske zveze Slovenije, Bloudkovim priznanjem, zlato plaketo medobčinske zveze planinskih društev Žalec in bronasto plaketo občine Celje.

Kdo ve s katerim področjem prava bi se danes ubadal, če bi vmes ne posegla vojna. Rodil se je v vinogradniških krajih, v Ptuj, okušal vse lepe in trpke strani te dejavnosti. Toda kot sin državnega uradnika je moral v šole in tako si je znanje izpopolnjeval med drugim tudi na fakulteti na Sorboni in ekonomski fakulteti v Münchnu. Pravo pa je diplomiral na ljubljanski fakulteti in to sredi najbolj viharjih let.

Na njegovo udeleževanje so najbolj vplivala prva povojna leta in teh se Fedor Pirkmajer najraje spominja. Takole je povedal: »Zaradi družinskih razmer sem v tistih letih kmetoval na manjši kmetiji v okolici Dobrne. To je še podprlo mojo odločitev, da bom ostal v kmetijstvu. Na Dobrni sem se vključil v delo tamkajšnje zadrage in kmalu so me izvolili za njenega tajnika. Takrat še nisem bil v delovnem razmerju, saj je bila to le častna funkcija. Štiri leta kasneje sem postal upravnik zadrage.«

Zavihal je rokave in se lotil malodane vsega od organizacije pri gradnji zadružnega doma do napeljevanja vodovoda in elektrike do bližnjih vasi.

»Naša zadruga je kmalu postala ena od vzorčnih v Sloveniji. Dosegali smo tako dobre rezultate in bili tako organizirani, da nas je prišla obiskat prenekateri delegacija,« je dodal.

Poklicna pot ga je po letu štiriinpetdeset peljala na Zadružno zvezo v Celje, kjer je bil pravni svetovalec, podobna dela je opravljal na kmetijsko gospodarski zbornici v Celju.

Od leta 1965 dalje je delo in ime Fedorja Pirkmajerja povezano z delom na Styrii, v bistvu prednici današnjih poslovnih skupnosti. O vinarstvu in vinogradništvu ter hmeljarstvu Fedor ponosno pripoveduje, da so dosegli velike uspehe. S hmeljarstvom, ki ga ni kdovekaj poznal, si je v teh letih službovanja na Styrii dajal več opravlja. O tem je

govornik in ko se je lotil pripovedovanja, ga je bilo kar škoda motiti. Iz navidez čisto enostavnih dogodkov je sposoben narediti nadvse prijetno zgodbo.

Iskriv nasmeh se mu je prikadel na obraz, ko je začel razlagati, kako je odkril goste nasade jablan. Takole je bilo: »Pred približno osemnajstimi leti smo potovali na obisk v Lano, v Avstrijo. Zagledali smo čuden nasad, ki je bil od daleč še najbolj podoben fižolovemu. Ko smo se približali, smo ugotovili, da so to jabolane. Mimoidoči so povedali, da si pač nekdo želi gojiti sadje na fižolovkah. No, tega čudaka smo poiskali in nam je razložil, da je to najnovejša tehnologija pridelovanja in so jo dotlej poznali samo Belgijci. Kasneje smo prav s tem človekom podpisali pogodbo o sodelovanju, ki velja še danes.« Po premisleku še doda: »Zaradi tega naključja smo med prvimi v Evropi začeli uvajati goste nasade v sadovnjake. Danes to ni več nikakršna novost.«

Lotila sva se še vinarstva in vinogradništva, njemu najbolj na kožo napisane dejavnosti, ki se je v zadnjem času domala zlomila zaradi nesmislov naše kmetijske politike.

»Cene vina so bile maksimirane več kot pol leta, to pa je dovolj, da je vinogradništvo že na repu našega gospodarstva. To je šlo tako daleč, da so delavci v tej dejavnosti med najslabše plačani.« In čez čas doda: »Pa toliko smo delali za zaščito geografskega porekla in kakovosti z blagovnimi znamkami.«

Še veliko popisanih strani o mojem sogovorniku je ostalo v moji beležnici. O tem, kako je bil avtor raznih odlokov in med drugim tudi tistega o preživetinskem varstvu kmetov za žalsko občino, ki je bil pravzaprav osnova za republiko. Le o njegovih načrtih nisva veliko govorila. To pa predvsem zato, ker se namerava kmalu upokojiti.

Marijana Natek

Z zaščito hmelja imajo nemški proizvajalci podobne probleme kot slovenski, saj tudi zanje veljajo ameriški predpisi o velikem omejevanju ostankov škropiv v hmelju. To so ugotovili na sestanku z dr. Alfredom Kastnerjem, predsednikom nemškega hmeljarskega združenja, ki se je v prvi polovici junija mudil na obisku v Hmezadu, in predsedniku izvršilnega odbora Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije, Jožetu Brežniku. Soglasno so ugotovili, da bo na vsak način potrebno proizvodnjo prilagoditi ameriškim zahtevam in škropiti samo s sredstvi, ki so tam dovoljena. Temu tržišču se bodo hmeljarji prilagajali tudi z aromatičnimi sortami, saj to tržišče povprašuje le po teh. Te pogoje bo potrebno izpolniti, sicer prodaje na ameriški trg ne bo več, so menili.

mn

Nov računalnik za tretjo fazo IPIS

Zmogljivosti računalniške opreme v Hmezadovem Računalniškem centru so premajhne, da bi lahko z njo v celoti izvedli še tretjo fazo projekta IPIS (integriranega poslovno informacijskega sistema). Zato so se odločili za nakup še enega računalnika tipa Honeywell, vrednega okoli poldrugo milijardo dinarjev. Z obdelavami podatkov bodo v računalniškem centru začeli že v začetku prihodnjega leta.

podvojeno zmogljivost obdelave podatkov, poleg tega pa bo imel bolj izpopolnjen komunikacijski del. S to lastnostjo bo realizirana ena od zahtev tretje faze IPIS, da se bodo podatki zajemali tam, kjer nastajajo in uporabljali tam, kjer se potrebujejo.

Kot je povedal Zoran Krieter, se je področje računalništva zelo razvilo, odkar smo v Hmezadu sprejeli srednjeročni program razvoja na tem področju. Prav

Zmogljivosti sedanjega računalnika so premajhne za vse obdelave podatkov, ki jih potrebujemo v Hmezadu.

Po besedah direktorja centra, Zorana Krieterja, s to odločitvijo ne odstopajo od zasnove informacijskega sistema v Hmezadu, za katero je bil pred štirimi leti izdelani idejni projekt. Gre le za njegovo dopolnitev, predvsem zato, ker so sedanje zmogljivosti premajhne, da bi lahko spremljali finančni del poslovanja v Hmezadu. Nov računalnik bo imel

zato je treba sistem obdelav dopolnjevati, v računalniškem centru pa so se v ta namen še dodatno kadrovske okrepili. Doslej so na obstoječo opremo priključili 73 terminalov za organizacije, ki so na celjskem področju. Pri tem povezanju prihaja do zamud predvsem zaradi linij, ki so največkrat preslabe.

—mn.

Spominski dnevi

Julij 1889 – Zasavski rudarji so stopili v splošno stavko – prvi veliki boj slovenskega delavstva.

13. VII. 1920 – Italijanski fašisti so v Trstu požgali slovenski Narodni dom.

3. VII. 1922 – Na Dunaju je bila konferenca KPJ.

18. VII. 1936 – V Španiji se je začela triletna državljanska vojna.

7. VII. 1941 – Dan vstaje srbskega naroda.

13. VII. 1941 – Dan vstaje v Črni gori.

27. VII. 1941 – Dan vstaje na Hrvaškem in v BiH.

21. VII. 1948 – Začel se je 5. kongres KPJ v Beogradu, na katerem so zavrnili obtožbe informbiroja.

Iz zgodovine

(Nadaljevanja iz majskega Hmeljarja)

Posojilnica

Od 1906. leta je bil Roblek v upravnem odboru Savinjske posojilnice in od leta 1914 predsednik načelstva Savinjske posojilnice. In ravno mimo Savinjske posojilnice ne moremo, če hočemo objektivno pisati o razvoju zadrugištvu in razvoju kmetijstva v naši dolini. V drugi polovici prejšnjega stoletja je prišlo prav na področju Štajerske do močnega razvoja te oblike zadrugištvu. Zadrugiški zakon iz leta 1873 je zadrugo označil kot društva, v katerih številno članov ni omenjeno in ki pospešujejo gospodarstvo svojih članov, kot so npr. kreditne, nabavno-prodajne, proizvodne, stanovanjske in druge zadrugo.

Že od samega začetka so kot zadrugo delovale posojilnice v Mozirju in Šoštanj (1874), v Metliki (1875), v Ormožu (1876) ter v Celju, Žalcu, Ljubljani in na Vrhniki (1881).

Tudi ustanovitev posojilnice v Žalcu poudarja misel, da so se narodni buditelji preusmerili na področje gospodarstva, ker v taborskih gibanjih niso videli večjih praktičnih uspehov.

Po drugi strani je ta doba liberalizma prinesla osebo svobodo, z njo pa tudi kapitalizem v tujih rokah in tuji nacionalni imperializem, ki sta postala nevarna naši družbi in narodnosti.

Treba se je bilo okrepiti na področju gospodarstva. Narodni kapital je bilo pri nas mogoče ustvariti samo na ljudski podlagi, z zbiranjem drobnih deležev. Zbiranje kapitala so omogočili majhni denarni zavodi, ki so nastajali v skladu z gospodarsko močjo ter družbeno in narodno zavestjo. Z ustanovitvijo teh zavodov se je skušalo odpraviti prvotno stanje, ko so bili denarni zavodi v Sloveniji izključno pod vodstvom ali pa odločilnim vplivom tujcev. Na zadrugištvu in posojilništvu po češkem vzoru je pri nas prvi opozoril dr. Josip Vošnjak. Ustanavljale so se vedno nove posojilnice. Recimo leta 1890 tudi na Vranskem.

Savinjska posojilnica je imela ustanovni občni zbor 1. 3. 1881. Ob petdesetletnici, 1. 3. 1931, je bilo poudarjeno, da je bil ustanovitelj Savinjske posojilnice Janez Hausenbichler. Pod prvim ohranjenim zapisnikom Savinjske posojilnice, seje odbora, ki je bila 2. II. 1885, sta med drugim podpisana Janez Hausenbichler in Jože Žigan, ki sta se podpisala tudi na vabilo na žalski tabor. To zopet potrjuje zapisano misel, da so tabori okrepili zavest in da so se narodni buditelji, ki so organizirali tabore, kasneje preusmerili v ekonomijo.

Savinjska posojilnica je delovala na principu zadrugištvu. Bila je denarna zadruga. Član je postal vsak, ki je vplačal določen delež in si s tem pridobil pravico do samoupravljanja posojilnice. Osemnajstega decembra 1907 so na izrednem občnem zboru sprejeli nova Pravila »Savinjske posojilnice v Žalcu, registrovane zadrugo z neomejeno zavezo s sedežem v Žalcu.« Pravila so bila sprejeta na podlagi Zadrugiškega zakona iz leta 1873, na podlagi sklepov občnega zbora z dne 1. 3. 1881 in na podlagi še nekaterih drugih sklepov. V Pravilih je opredeljen namen zadrugo (dajati posojila zadrugištvu, sprejemati hranilne vloge na obresti, dobiti si denarna sredstva s svojim zadrugiškim kreditom). Določen je bil zadrugiški delež v višini 20 kron in opravični delež 2 kroni.

Čisti dobiček se je dal v rezervni sklad in za razna darila. Posebej je po-

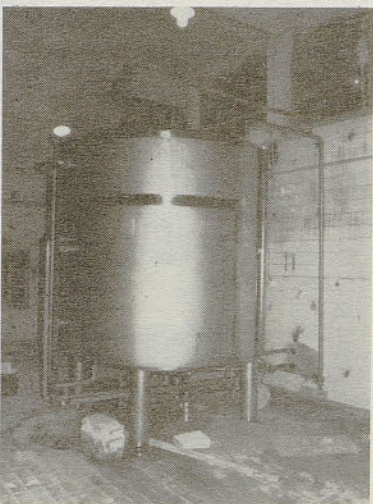
trebno poudariti, da je bila Savinjska posojilnica v Žalcu vseskozi do ustanovitve napredna ustanova. Njeni ustanovitvi je botrovala potreba intenzivnega hmeljarstva in kmetijstva. S posojili, za male obresti je pomagala pri gojenju hmelja in pri težavah, ki so se pojavljale zaradi ciklusov na svetovnem trgu. Mirno lahko zapišemo, da je denarni kapital, zbran v posojilnici, pomagal razmah pridelovanja hmelja v naši dolini.

Pa ne samo to! Posojilnica je s svojim kapitalom pomagala k razvoju posameznih panog gospodarstva. Na občnem zboru, ki je bil 1902. leta je bilo sklenjeno, da se kupi od Rudolfa Senice dve parceli. To zemljišče je bilo zamenjano z zemljiščem župnije Žalec. Zemljišče, ki se je tako dobilo, se je po lastni ceni prodalo Prvem štajerskemu skladišču za hmelj v Žalcu. Nadalje je bilo sklenjeno, da pristopi posojilnica z deležem 5.000 kron k I. štajerskemu skladišču za hmelj v Žalcu in tako izplača kavcijo v višini 1.000 kron. Poudarimo, da je tako posojilnica ob ustanovitvi I. štajerskega skladišča za hmelj omogočila zidavo s tem, da je prodala zemljišče in izplačala svoj delež (kavcijo). V posojilnici je imela svojo hranilno knjigo »Prva štajerska hmeljska pripravljalnica v Žalcu«. Iz knjige je razvidno, da so se v to knjigo vplačevali deleži za pristop k tej zadrugi. Večina enakih vlog (20, 40 kron) je bila vplačana 17. 2. in 18. 2. 1902. Do 1. 9. 1902 je bilo zbrano 5.291,66 kron.

Če povzamemo: začetki savinjskega hmeljarstva stojijo na zadrugištvu, pa naj si bo to Hmeljarsko društvo, Savinjska posojilnica, Prva štajerska pripravljalnica v Žalcu in še bi lahko naštevali. Zapišimo to ob zaključku leta 1987, ob 40-letnici, kar je bila ukinjena Savinjska posojilnica. Leta 1947 je bila ukinjena, od 1945. do 1947. leta je delovala kot zadruga z omejenim jamstvom. Deleži so bili prenešeni na razne zadrugo hranilnice po krajih ali pa na hranilne vloge.

Navedli smo začetke razvoja gospodarstva, začetke zadrugištvu. Če bi hoteli širše pisati zgodovino zadrugištvu, ne bi smeli preko drugih oblik zadrugištvu, pa tudi ne preko drugih posojilnic, kot so bile npr. hranilnice in posojilnice v Gotovljah, Petrovčah, Grižah. Vendar so te ustanove nastale v tem stoletju.

Franci Ježovnik

Čebelarji so montirali v stari mlekarini v Medlogu egalizacijsko posodo.

Znančevi spomini

Žalec je od leta 1964 mesto...

»Moje malo mestoce,« se pošali skoraj 65-letni Jože Aubrecht. »Ulic in uličic pa toliko, da se bog usmili. Kot otrok se spominjam, da je imel Žalec z okolico popolnoma drugačno podobo.«

Z vrta pokliče še mladostno ženo.

»Hudimana reč, malo pa naju mora postreči,« reče hudomušno, si popravi očala, za hip se pogrezne v misli in sproščeno nadaljuje.

Jože Aubrecht

»Žalec je imel do zadnje vojne večje število trdnih kmetij, ki so bile navadno povezane z gostilno, trgovino ali drugo dejavnostjo. Glavni pridelek je bil hmelj. Zdaj so mnoga gospodarska poslopja preurejena v stanovanja, upravno-poslovne prostore, skladišča, garaže, obrtne delavnice. Kmetije, maroli, kozolci, krave in konji so izginili. Mnogo najbolj plodne zemlje so zavzeli bloki, vrstne hiše, moderne trgovine, le kultura je usahnila. Kar precej let po vojni je še cvetela. No, leta 1964 smo postali meščani. In zdaj je moje malo mesto preprejeno z vsemi mogočimi stvarmi. Nekateri so potrebni, spet druge pa nikakor. Ampak moje malo mesto je gospodarsko, politično in kulturno središče Spodnje Savinjske doline ter hkrati središče slovenskega hmeljarstva. Začetki le-tega segajo v 70. leta minulega stoletja.«

Malica je na mizi, toda nič alkohola, tudi dima po cigaretah ni.

»Kolikor mi je znano, Jože, si dolga leta bil zapisan delu s hmeljem. Je tako?«

»Seveda je. Šel sem po očetovih stopnjah. Madonca je bil strogi! Ampak moj dober učitelj. Začel sem kot prevzemalec hmelja, končal kot sortirni manipulant. Prijatelj, poslušaj, ali ne bi končala s tem hmeljem? Nazadnje me boš še napravil za hmeljskega ministra!«

Jožu šola ni delala težav, bil je med najboljšimi telovadci, sokolaš od glave do pete, zavednost na mestu. Med vojno so nekateri sorodniki bili zaprti, odpeljani v taborišča. Nekateri so se vrnil, drugi ne. Nekaj časa je partizanal, se srečno vrnil...

Pokazal mi je svojo knjižnico, intimno sobico, založeno s knjigami in priznanji. Linhartovo priznanje je dobil za dvestoti odrski nastop. Vlog je odigral približno dvesto, pisal besedila za kabarete, satire in humoreske. Ta srboriti mladenič še danes ne miruje, še danes snuje in kuje, le igralcev ni, za solo nastope pa ni več. Toda piše in piše...

Še in še govori, besedni zaklad je eno samo žuborenje in spomin da je malo takih. Spomini se še tako drobnih podatkov,

pa razno raznih ljudi. Z današnjo kulturno dejavnostjo ni zadovoljen.

»Govorijo že, toja, samo za delo nočejo prijeti. Pa smo središče kulture v občini! Povem ti, pa resno mislim, da nas več manjših krajev še in še prekaša.«

»Jože, ti bi moral biti pesnik, pisatelj, poklicni igralec.«

»No, no, kar nobene hvale. Je enostavno ne maram. Za to stvar imajo drugi, odgovorni za današnje stanje prav umetniški smisel.«

Nato se ustavi ob spominu, ko sva skupaj igrala v kar zahtevnih igrar. Pa saj so se njegovi vrstniki pod vodstvom pokojnega Rudija Horvata lotili tudi najtežjih stvaritev.

»Se spomniš tiste muhe na Ljubnem?« me zvedavo pogleda.

»In še kako! Menda smo »Celske grofe« igrali kar trikrat zaporedoma. Jože je igral Hermana, jaz patra Gregorja. Zvečer smo se ga malo nalili (več igralcev nas je spalo v isti sobi). Tomo Potočnik, tekstilec v TT Prebold, je odprl veliko ribjo konzervo. Vsi smo hoteli hlastniti po ribah. Pa glej čudo! Izmed rib se je priplazila velika mesarska muha. Nato pa prepir: Je mogoče, ni mogoče, saj je vendar konzerva hermetično zaprta. Ker resnici nismo bili kos, smo se začeli na ves glas smejeti.

»Norci smo vsi skupaj,« je rekel Jože. »Nalijmo, zaspimo, jutri pa spet na oder!«

In tako se je zgodilo.

Z Jožem sva spala skupaj v eni postelji. Pozno ponoči se prebudim, misleč, da je poleg mene žena Jožica, objamem Joža in dahnem: Joj, kako si topli!«

Jože pa skoraj v rahli jezici: »Madonca, pa ja nisi...«

Stavka ni povedal do konca, jaz pa sem dobro vedel, kaj misli in mi je bilo hudo nerodno.

Tudi temu mojemu »dejanju« smo se zjutraj krohotali, nato pa že dopoldne, takoj po maši, odšli na oder in poželi krepak aplavz.

Še in še bi lahko pisal, pa me je Jože krepko in resno opomnil.

Hmeljarski poklic sem opravljal z dušo in srcem, tudi z znanjem, ti pa raje kaj napiši o telovadbi in kulturi, ki sta nam danes še kako potrebni.«

Pa sem mu obljubil.

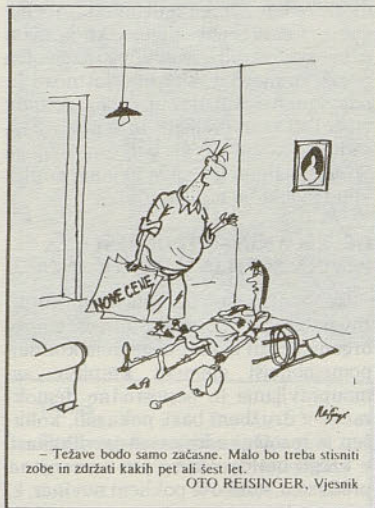
Drago Kumer

Modrosti

Kdor ima manj, kot si želi, mora vedeti, da ima več, kot si zasluži.

Dobra ureditev (organizacija) je osnova vseh dobrih stvari.

Izposojenka:

— Težave bodo samočasne. Malo bo treba stisniti zobe in zdržati kakih pet ali šest let.
OTO REISINGER, Vjesnik

O novinarstvu v združenem delu

V zadnjem obdobju posvečajo organizirane družbene sile izjemno pozornost obveščanju v združenem delu, tako njihovem pomenu, doseženim učinkom kakor tudi pogojem dela in položaju novinarjev v združenem delu. Tako je tudi prav, saj smo široko po državi že mislili, da se nam z rastočo družbeno krizo slabo piše, nekateri pa so mislili, da smo tako in tako že odpisani zaradi oženja samoupravljanja. Pa ni tako, dokazujejo zdaj vsepovsod.

Prvo jugoslovansko posvetovanje v vlogi in položaju novinarja o združenem delu je bilo v Bernardinu pri Portorožu. Pokrovitelj posvetovanja je bilo predsedstvo Zveze novinarjev Jugoslavije.

V interesu oblikovanja etike novinarstva je, da poudarimo kot temeljno zavezanost in odgovornost novinarja širši javnosti (v delovni organizaciji pa kolektivu), strokovnim in etičnim načelom stroke, svoji vesti in resnici. Takšno izhodišče omogoča tudi trdnejše pozicije za delovanje novinarjev kot doslej, pa tudi večjo notranjo (moralno) neodvisnost in svobodo. Vse to pa bi hkrati krepilo tudi pokončnost novinarjev tako v javnih glasilih kot v združenem delu. Čeprav se opredeljujemo za označitev novinarja kot javnega delavca, ker širše označuje njegovo funkcijo, pa ne bi smeli dovoliti, da se dilema javni ali družbenopolitični delavec spremeni v jalov prepir.

Za oblikovanje etike ni najbolj bistveno vprašanje, javni ali družbenopolitični delavec, ampak odnos do resnice in javnosti. V tem primeru bi bilo namreč nujno opustiti tako pojem »javni« kot »družbenopolitični«, če se ne bi mogli sporazumeti o enotni etiketi novinarja. Končno ne bi smeli pozabiti, da tudi nosilce državnih in družbenih funkcij, politike, pristevajo med javne delavce...

P. Z.

Namen posveta je bil, prek sredstev množičnega obveščanja opozoriti na pomen in položaj te profesije, predvsem politično javnost in merodajne v združenem delu, z izhodiščnim vprašanjem, kakšne so možnosti za opravljanje novinarskega poklica v službi neposrednih samoupravljalcev ter v skladu s poklicnim etičnim kodeksom.

Kakor je pobudniku posveta, Zvezi novinarjev Jugoslavije, uspel namen, da zbere k posvetu predstavnike obveščanja v združenem delu, tako je manj uspel končni cilj – analitična razčlemba položaja, njegove bistvene lastnosti in odtod predlagani ukrepi, ki bi zagotovili možnosti za opravljanje tega poklica na višji strokovni ravni, bolj zavezanega profesionalnim načelom in manj minljivim ter lokalnim dejavnikom.

OBVEŠČANJE – NEPOGREŠLJIVA PRVIČNA SOŽITJA IN ODLOČANJA

Osnovni namen posveta je bil, opozoriti na sredstva javnega obveščanja v organizacijah združenega dela kot najpomembnejši element krepitve samoupravljanja in neposredne demokracije v družbeni bazi; pokazati, kolikšen je resnični odmev teh javnih glasil v krogu bralcev, ki so jim namenjena; predvsem, koliko je poklicni novinar, ki

je zavezan zakonskim in etičnim normam svoje profesije, resnično v takšnem položaju, da v zavesti svoje družbene odgovornosti lahko svobodno opravlja svoje delo in nenazadnje, koliko je usposobljen za to.

Ne more biti dvoma, da je javno obveščanje v delovnih kolektivih v neposredni funkciji delovanja samoupravnega sistema, saj je informiranost pogoj za to delovanje. V kapilarah, ali če hočete koreninah družbenega dogajanja, tam kjer ljudje združujejo svoje delo, je obveščanje nepogrešljivi element sožitja in odločanja. Brez kakovostne medsebojne obveščenosti samoupravljanje ni možno, ni možna tudi nobena družbena dejavnost. Glasila v združenem delu so izrednega pomena in jim mora javnost posvečati kar največ pozornosti.

Resnica je, da je odnos do teh glasil v večini primerov podcenjevalen. »Tovarniški tisk« ne prestopa meja delovne organizacije, v delovnih organizacijah samih pa dostikrat velja za transmisijo vodstvenih struktur. To konstrukcijo neodmevnosti in odvisnosti je treba razbiti. Glasila združenega dela zaslužijo širšo javnost in bi jih morala spremljati javna glasila s širšim dometom, v delovnih organizacijah samih pa bi morali poskrbeti za njihovo neodvisnost.

S tem smo pri osrednji temi: kakšen je položaj novinarja v združenem delu? Kakšne so možnosti za njegov osebnostni razvoj? Do kolikšne mere je lahko res novinar, če med njim in centri moči ni nobene distance? Če je sam in odvisen od informacijskih virov, ki jih v interesu lastne eksistence ne more preverjati? Namerno zaostrem (Slavko Fras, predsednik predsedstva Zveze novinarjev Jugoslavije v svojem govoru na posvetovanju) prikaz možnih situacij, da bi opozoril na specifičnost novinarskega delovanja v bolj ali manj sklenjenih okoljih. Tudi to naše posvetovanje mora poudariti, kar je bilo že dostikrat rečeno, da namreč novinar v združenem delu v ničemer ni nekaj drugega kot novinar v kateremkoli javnem glasilu, da ni nameščenec nikakršnih struktur, temveč družbeni delavec, ki svobodno in odgovorno ravna v skladu z načeli novinarskega poklica, ki s svojo kritično observacijo prispeva h krepitvi samoupravne socialistične demokracije. V tem mora imeti popolno podporo svojega kolektiva in njegovih družbenopolitičnih organizacij.

PREVZETI SVOJO USODO V LASTNE ROKE

Novinarji in organizatorji obveščanja so na posvetovanju posvetili največ časa obravnavanju mesta in vloge novinarja ter pogojem, v katerih deluje. Med drugim so ugotovili stagnacijo in celo nazadovanje v razvoju informacijsko-komunikacijske dejavnosti v združenem delu in poudarili, da so potrebne akcije, ki bi pripeljale do ustreznih premikov na tem področju in do ponovnega vrednotenja del, ki jih opravlja novinar in organizator obveščanja.

Na podlagi razprav, ki so navrgle številna konkretna vprašanja o informiranju in komuniciranju v združenem delu, iz katerih je razvidno, da se številni problemi ponavljajo že dolga leta, v zadnjem času pa tudi zaostrejejo, je skupina za spremljanje posvetovanja prišla do sklepa, da je nujno potrebno pričeti z organizirano akcijo za spreminjanje nezadovoljivega stanja, v katerem so novinarji in organizatorji obveščanja, v širšem kontekstu pa tudi celotno združeno delo. Glede na to je skupi-

na predlagala, da sprejme posvetovanje naslednje priporočilo:

Če smo in se tudi počutimo samoupravljalci in se zavedamo z ustavo in zakoni deklariranega pomena in vloge obveščanja v združenem delu v pogojih samoupravljanja, potem je skrajni čas, da prevzamemo svojo usodo v lastne roke in začnemo bolj organizirano spreminjati nesprejemljivo stanje in svoj lastni položaj. V zvezi s tem skupina priporoča, naj vsako republiško in pokrajinsko združenje novinarjev in organizatorjev obveščanja pripravi program konkretnih akcij za doseg potrebnih premikov v oblikovanju in razvijanju informacijsko-komunikacijskega sistema ter izboljšanja položaja delavcev, ki delajo v tem sistemu, ponekod v napol urejenih pogojih, ponekod pa celo v povsem neurejenih razmerjih, vključno z neprimernim vrednotenjem in nagrajevanjem njihovega dela.

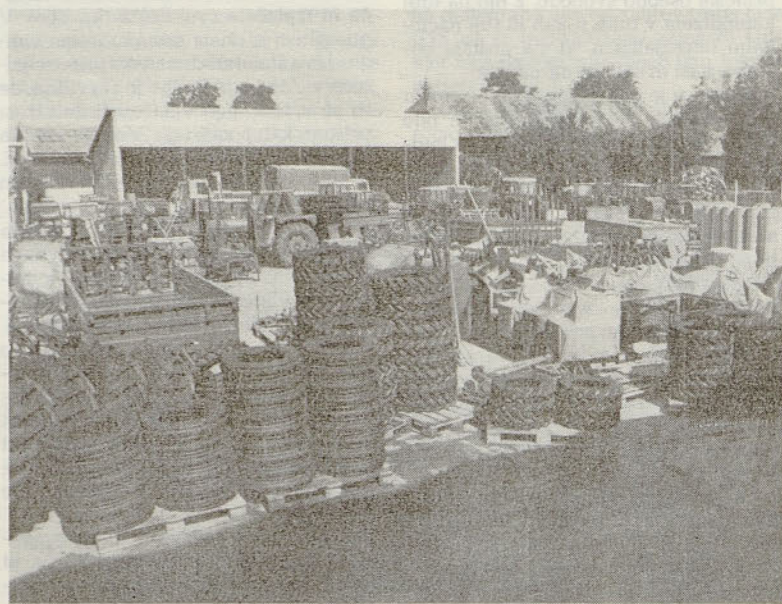
Skupina meni, da sama delovna organizacija predstavlja zaokrožen informacijsko-komunikacijski sistem, ki prek svojih medijev (posredno in neposredno) teh žil in kapilar, segajo do zadnjega delavca. Te žile so na mnogih mestih zamašene in ne dopuščajo pretoka informacij. Glede na to naj bi združenja novinarjev v združenem delu in

njihovi aktivni organizirano zahtevali od samoupravnih organov in poslovnih struktur, da sprejmejo ustrezne programe razvoja informacijsko-komunikacijske dejavnosti in sistema ter jih operacionalizirajo v letnih ali večletnih planih delovne organizacije.

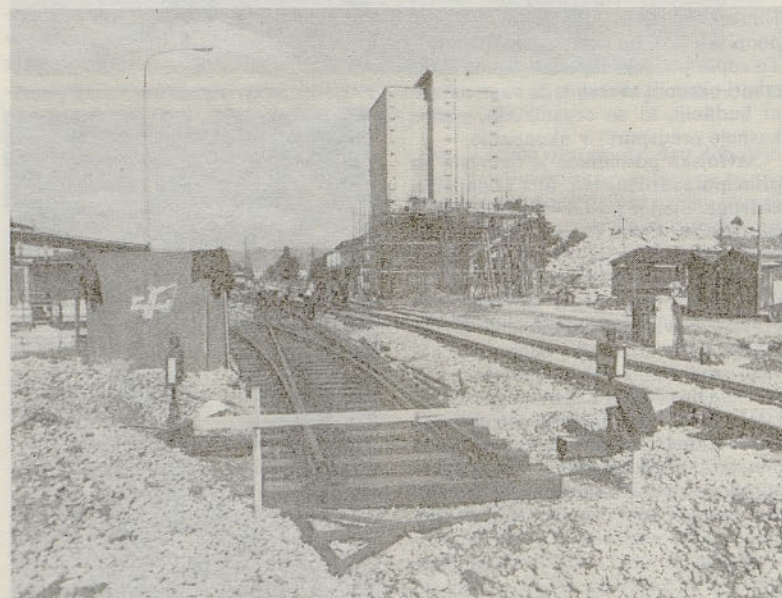
Združenja, aktivni in posamezni novinarji ter organizatorji obveščanja naj bi od svojih sindikalnih organizacij in ZK hkrati zahtevali tudi nedvoumno podporo za svojo akcijo. Tudi te organizacije naj bi vnesle v svoje programe in sklepe zahtevo po uresničevanju učinkovitega informacijsko-komunikacijskega sistema, ki bo deloval pozitivno tudi na kvaliteto obveščanja sploh, na uredniško politiko glasil in drugih medijev pa še posebej. Tako bi se povečal demokratičen pritisk na samoupravne organe in nosilce poslovnih funkcij.

Posvetovanju so posvetila veliko pozornost tudi sredstva javnega obveščanja. Nekaj naslovov: Tovarniškem novinarju je najtežje biti pogumen; S strokovnostjo raste tudi samostojnost; Udar na sistem informiranja; Novinarstvo za (tovarniško ograjo); Svoboda in tovarniški novinar; Novinarjem ni lahko; Novinar in nameščenec nikakršnih struktur; Kako opraviti z ozdovskimi bogovi? In tako naprej.

TP

DO Agrina: skladišča so polna in trgovina dobro založena.

Zabetonirana sta podstavka nosilcev mostu žalske obvoznice in urejen odcep železniškega tira proti skladišču Agrine v Novem Celju. Priključen bo jeseni.

In memoriam

ANTON OCVIRK – HALEBA

Desetega junija je ugasnilo dolgo in plodno življenje moža, kmeta – zadržnika.

Kmetijska zadruga je z njim izgubila ustanovitelja zadruge člana UO, HKO, ZS, člana raznih pospeševalnih odsekov in hmeljskega starešina.

Rodil se je pred 78. leti v številni kmečki družini v Spodnjih Grušovljah. Kot najmlajši sin je prevzel kmetijo in nadaljeval delo očeta in dedov.

Daleč okrog je bil znan kot načitan in napreden kmet. Teoretične izsledke je s pridom uporabljal na svoji kmetiji. Prvi je začel graditi silose in silirati krmo, prvi je sušil seno v sušilih. Sosedje je vzpodbujal, naj mu sledijo.

Pred dobrimi dvajsetimi leti je ponovno začel tudi hmeljariti. Toda zdravje mu ni bilo naklonjeno. Po več težjih operacijah so mu začele pešati moči in težja dela je prepustil mlajši generaciji – hčerki.

Še bolj se je posvetil čitanju in prebiranju knjig. Rad je zahajal v samoto – v vinograd. Tam je našel svoj mir in zadoščenje. Z lepo oblikovano pisavo je pisal zgodovino hmeljarstva, važnejše dogodke na kmetiji in v zadrugi. V njegovi zapiskih so zanimivi podatki vse od leta 1921 dalje. Škoda, da njegove lepe kmečke misli niso bile objavljene.

Pred dvajsetimi leti je pričel voditi za Kmetijski inštitut Slovenije knjigovodstvo kmetije. Evidenco stroškov in dohodkov kmetije je vodil vse do letošnjega leta.

Da je bil Haleba zelo prijeten govornik, so spoznali tudi vaški otroci. Kar dve generaciji otrok sta se zbirali okrog njega in z zanimanjem poslušali njegove zanimive pravljice in dogodke. Stari ata, kot so ga klicali vsi otroci, je znal pritegniti s svojim pripovedovanjem. Kot vzoren in napreden hmeljar je bil leta 1975 imenovan za hmeljskega starešina. Za delo v samoupravnih organih zadruge in visoke proizvodne rezultate je prejel več priznanj, največje pa je prejel lani ob praznovanju 40-letnice Kmetijske zadruge. Pogrešali ga bodo vsi, ki smo ga poznali.

TZO Šempeter

Izobraževanje

Skrajšan program kmetovalcev, prilagojen za izobraževanje odraslih

Zadružna zveza Slovenije skupno s Posebno izobraževalno skupnostjo načrtuje izobraževanje v SKR program – prilagojenemu izobraževanju odraslih. Po končanem 2. letniku šolanja pridobijo udeleženci poklic kmetovalcev.

Namen tega izobraževanja je, da bi kmetovalcem starim od 19 do 30 let, takšnim torej, ki še nimajo določene delovne in življenjske izkušnje, omogočili pridobiti ustrezno izobrazbo. Učni načrt je prilagojen potrebam in doseženi stopnji dosedanje izobrazbe udeležencev, če pa je kdo zaključil šolanje za drug poklic, bo opravljal samo dopolnilne strokovne izpite. Urnik je prilagojen možnostim udeležencev, zato se pouk izvaja pretežno v zimskem času.

Financiranje programa za izobraževanje je zagotovljeno iz republiškega interventnega sklada – centra za pospeševanje kmetijstva in iz občinskega sklada za intervencije v kmetijstvu. Takšen način zbiranja sredstev velja samo še za tiste, ki se bodo vključili v izobraževanje v šolskem letu 1988/89.

Organizacijo in izvajanje programa bo v naši regiji prevzela Srednja kmetijsko živilska šola v Celju ob sodelovanju s KZ Savinjska dolina in Kmetijstvom Žalec. Prijave zbirajo strokovne službe naših DO v poletnih mesecih.

V oktobru pa se bomo skupno s Srednjo kmetijsko šolo na sestanku dogovorili o vsebini in načinu šolanja, določili čas in kraj pouka upoštevajoč želje udeležencev.

Podrobne informacije o vsem, tudi o ostalih oblikah izobraževanja, dobijo kandidati na kadrovskem oddelku SOZD Hmezd pri programerju izobraževanja.

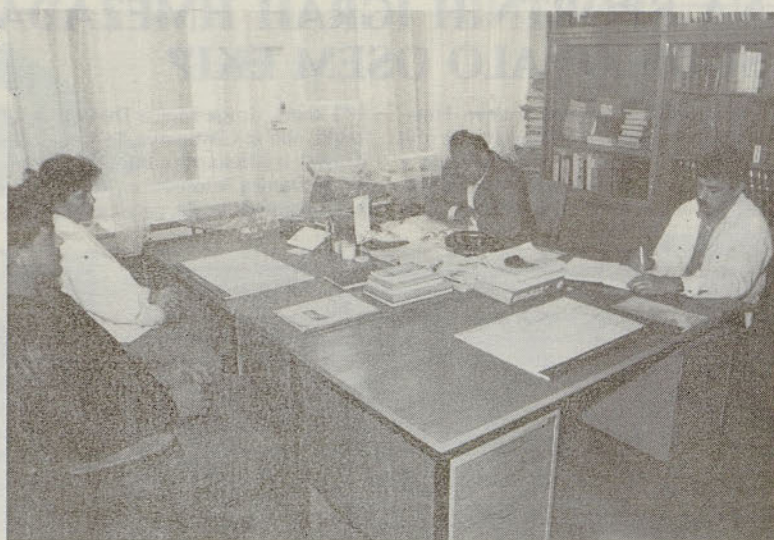
Programer izobraževanja
Niko Veber

Šport

Občinsko sindikavno prvenstvo v Žalcu

V prvi polovici junija je bilo na stadionu v Žalcu občinsko sindikalno prvenstvo v atletiki, na katerem je tekmovalo okrog petnajst Hmezdovih športnikov. V metu krogle je **Jože Kumerc**, pri mlajših članih, dosegel prvo mesto (11,66 m). V teku na tisoč metrov se je **Branko Čačulovič** iz Strojne Žalec uvrstil na drugo mesto s časom 3.05.2 min. **Dušan Dimič** iz Kmetijstva je dosegel pri starejših članih dve dobri uvrstitvi, prvo mesto v teku na 60 metrov s časom 8,0 sekund in drugo mesto v skoku v daljavo (5,40 metra).

–mn.

Kmetijska tehnika Anka Lukman z Gomilске in Jože Rojnik iz Zakla sta opravila pred strogo komisijo ob navzočnosti svojih mentorjev strokovni izpit, da bosta pridobljeno znanje s pridom uporabljala doma na kmetiji.

Upokojenci SOZD Hmezd so 9. junija bili na izletu kar s tremi avtobusi. Ogledali so si Predjamski grad, Škocjanske jame, Ilirsko Bistrico in blagovnico Agrine in poldan končali na Sviščakih.

DRUGI NA REGIJSKEM TEKMOVANJU KOVINARJEV

Na regijskem tekmovanju kovinarjev, ki je bilo v drugi polovici maja, so se avtomehaniki tozda Grames iz Strojne dobro uvrstili. V tekmovanju odpravljanja napak na bencinskih motorjih je Ivan Svetko dosegel drugo mesto z 950 zbranimi točkami, tretji je bil Alojz Mihovec z 950 točkami, četrti pa Franc Pustoslemšek z 940 točkami. Pri tekmovanju avtomehanikov na diesel motorjih se je Franc Vinder uvrstil na četrto mesto z 840 točkami.

Drugouvrščeni Ivan Svetko je o tekmovanju povedal naslednje: »Z drugim mestom sem zelo zadovoljen, še posebej zato, ker sem za produktivnost zbral isto število točk kot prvouvrščeni Roman Kragelj iz Srednje šole Borisa Kidriča, ki je bil boljši v teoretičnem znanju. S to uvrstitvijo pa sem izpolnil pogoje za republiško tekmovanje kovinarjev, ki bo v Mariboru.«

–mn.

Oglas

Prodajam staro zidno opeko.
Mirko Pristovšek,
Drešinja vas 55

NA ŠPORTNIH IGRAH HMEZADA SODELOVALO OSEM EKIP

Športno rekreacijsko društvo Hmezad je zadnjo soboto v maju izvedlo prvi krog letnih športnih iger Hmezada v košarki, kegljanju in streljanju. V košarki se je pomerilo osem ekip, zmagala

193 keglji, druga Mojca Đudarič s 156 keglji, obe iz Gostinstva, in tretja Saša Krajšek iz Mlekarnar s 146 keglji. Četrta je bila Danica Belošević iz Strojne Žalec s 124 podrtimi keglji, peta Leonida Lon-

Ekipa košarkarjev iz Mlekarnar je na Hmezadovih športnih igrah – dosegla drugo mesto.

pa je ekipa iz Kmetijskega kombinata Šmarje pred Mlekarnar Arja vas in Agrino Žalec. Pri kegljanju je bila najboljša ženska ekipa iz Gostinstva Žalec s 349 podrtimi keglji, druga je bila Mlekarnar Arja vas (266 kegljev) pred Kmetijsko zadrugo Savinjska dolina (240 kegljev). Pri kegljavcih je zmagala ekipa Mlekarnar s 1184 podrtimi keglji, druga je bila Celjska mesna industrija s 1131 keglji, tretja Minerva Zabukovica s 1050 podrtimi keglji.

Pri streljanju je bila najboljša ekipa Celjske mesne industrije s 538 krogi, pred Strojno Žalec s 443 krogi in Minervo Zabukovica s 432 krogi. V ženski ekipi pa je bila najboljša ekipa Mlekarnar Arja vas z 245 krogi, pred Celjsko mesno industrijo z 233 krogi in Strojno Žalec s 190 krogi.

Pri posamičnih uvrstitvah je bila v kegljanju najboljša Štefka Štampar s

čar iz Kmetijske zadruge Savinjska dolina s 123 keglji. Prvo in drugo mesto pri posamičnih uvrstitvah v kegljanju sta osvojila tekmovalci iz Mlekarnar. Prvi je bil Tone Grilanc s 422 keglji, drugi Boris Kompan s 419 keglji, tretji pa Demetrij Koštomaj, ki je podrl 401 keglj.

Pri ženskah je najbolje streljala Vanja Bertosi (139 krogov) iz Celjske mesne industrije, drugouvrščena je bila Helena Belaj iz Mlekarnar (134 krogov), pred tretjeuvrščeno Kristino Čakš (113 krogov) iz Kmetijskega kombinata Šmarje.

Prva tri mesta v streljanju pri moških so dosegli tekmovalci iz Celjske mesne industrije. Drago Stritar se je s 183 krogi uvrstil na prvo mesto, na drugo Poldi Valand s 179 krogi in na tretje Franc Založnik s 176 krogi.

mn.

Na novosadskem sejmu imamo enega od najlepših razstavnih mest.

Na hipodromu sejmišča so podelitvi številnih priznanj za razstavljene živali in predmete prisostvovali tudi predstavniki sozda Hmezad in občine Žalec.

Dopustniška

Če bo le šlo, se marsikdo odpravil bo na plažo morsk.

Na kožo belo bo dobil rjavo, hotelsko ceno tudi tisto pravo; če bo v tem pogledu žep tenak, bo dopust v šotoru bolj grenak.

Med tujo bo »gospoda« užival morsk vodo; idila nagecv ga bo zvabila, niž naravnih grehov dopolnila.

Če ga tja bo poslalo socialno, bilo bi najbolj idealno. Hvalnico jim lahko bo pel, da srečo v življenju je imel.

Kdor pa »fickov« nima, naj mu bo v uteho, se sončiti gre kar na domačo streho, in se tistim na Jadranu smeje, ker doma v ladjaru je ceneje.

O, morje našel
Poet ne poje več ti slave.
Saj le za marke, dolarje šumiš,
a malo še za dinarski drobiž.

Romanca Škorjanc

Svojevrsna popestritev v programu Hmezadovega hotela Golding Rubin je bila modna revija in revija pričesk, ki so jo pripravili bodoči krojači in frizerji s celjske šole Boris Kidrič zadnjo soboto v maju. V to predstavo so vložili veliko svojega dela, saj so predstavljali v glavnem modele, ki so jih tudi sami sešili. Program pa so popestrili še z zborom in plesno skupino. Restavracija v hotelu pa je bila tisti sobotni večer nabito polna.

— mn.

Vremenski PREGOVORI

Mali srpan

Je julija presuho, ostane grozdje drobno.

Ako do Urha (4. VII) slišiš kukačico in Urh z Marjeto (20. VII.) kače pase, posevek dobro rase.

Bogat je tisti, ki se mu ni treba niti prilizovati niti si sposojati.

Sreča je, kdor združuje zdravje, zadovoljstvo in izobraženost.

Divji hmelj na griškem mostu.

Hmeljar je začelo izdajati maja 1930. leta Hmeljarsko društvo za Slovenijo kot štirinajstdnevnik. Izhajal je do okupacije aprila 1941. Januarja 1946 je začel svoje poslanstvo kot glasilo Hmeljarske zadruge »Hmezad«. Sedaj ga izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec.

Za obveščanje in strokovno delo med hmeljarji in delavci je Hmeljar prejel priznanje Zveze sindikatov Slovenije in Društva novinarjev Slovenije, Savinovo priznanje občine Žalec in priznanje Poslovnega združenja za hmeljarstvo, živinorejo, sadjarstvo in vinogradništvo »Styria« Celje-Maribor.

Predsednica uredniškega odbora: Ivanka Kragl.

Člani: Darko Simončič, Pavlina Glušič, Marija Kroflič, Jožica Krajšek, Nives Jerman, Milan Kolar, Branko Povše in predstavnik Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo mag. Milan Žolnir. Uredništvo: Glavni in odgovorni urednik in lektor Vili Vybihal, inž. kmetijstva, novinarka Marjana Natek.

Strokovno prilogo za hmeljarstvo ureja Vili Vybihal.

Hmeljar izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. Tisk Aero Celje – TOZD Grafika.

Uredništvo je v SOZD Hmezad, Ulica Žalskega tabora 1 v Žalcu, telefon (063) 714-141. Cena izvoda je 700 din.

Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije pri IS Slovenije je oproščen temeljnega prometnega davka.

Hmeljar

Milan Žolnir

FITOFARMACEVTSKI PRIPRAVKI ZA VARSTVO HMELJA V LETU 1988

V letu 1988 so ustanove vlade ZDA, v letu 1988 pa tudi ustanove vlade ZRN, ki predpisujejo in nadzirajo način uporabe fitofarmaceutskih pripravkov, izdale predpise, na podlagi katerih lahko kmetijski pridelki in živila vsebujejo v predpisanih količinah ostanke le tistih fitofarmaceutskih pripravkov, ki imajo dovoljenje za uporabo v teh deželah, ki so torej v teh deželah registrirani. V različnih deželah, pa so zaradi različnih bolezni, škodljivcev in bolezni, proti katerim je potrebno gojene rastline varovati, registrirani različni fitofarmaceutski pripravki. To različnost povečuje še to, da pridelovalce hrane v različnih deželah oskrbujejo s fitofarmaceutskimi pripravki različni izdelovalci. Razumljivo je na primer, da nemške hmeljarje oskrbujejo predvsem nemški, ameriške pa predvsem ameriški izde-

lovalci fitofarmaceutskih pripravkov. Posamezne tovarne pa registrirajo svoje pripravke seveda le v deželah, v katerih jih prodajajo.

Omenjeni predpisi so vsem izvoznikom kmetijskih pridelkov in živil zelo omejili izbor fitofarmaceutskih pripravkov. Posebno so ti predpisi prizadeli hmeljarje, ker je v različnih hmeljarskih deželah registrirano razmeroma majhno število različnih pripravkov. Najbolj smo seveda prizadeti nemški, češkoslovaški in jugoslovanski hmeljarji, ki velik del svojega hmelja izvažamo in moramo zato spoštovati domače in tuje predpise o varstvu hmelja s kemičnimi sredstvi za varstvo rastlin.

Že itak skromno izbiro je zmanjšala še prepoved uporabe akaricidov (pripravkov za zatiranje rdečega pajka) na podlagi ciheksatina (plictran, acarstin in akareks). Uporaba teh pripravkov je pri nas prepovedana po 30. 6. 1988, v nekaterih državah pa ostanki teh pripravkov ne smejo biti prisotni v kmetijskih pridelkih in živilih, ki se dajejo v promet po 31. 12. 1988.

Ce upoštevamo omenjene predpise, prepoved uporabe akaricidov na podlagi ciheksatina, in ponudbo domačega trga, pridejo za varstvo hmelja v času vegetacije v letu 1988 v poštev le naslednji pripravki: pripravki na podlagi bakrovih spojin (cuprablau Z, bakreno vapno, bakarni kreč-50, bakarni oksihlorid S-50 in kupropin), rido-mil WP-25, cosan, kolosul, lannate L, lannate methomyl, omite E-57, omite 30-W in glione.

JANEZ ZUPANEC, mag. kem. tehnologije

Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Žalec

ODVISNOST PORABE ENERGIJE OD PROCESNIH POGOJEV PRI SUŠENJU HMELJA

UVOD

Sušenje kateregakoli materiala je energetsko zelo zahtevna operacija in pri tem sušenje hmelja ni nobena izjema. V praksi dosegamo precej nizke izkoristke energije, pri tem znaša delež porabljene energije za sušenje hmelja od 24 % do 30 % celotne porabljene energije v pridelovanju hmelja.

Na porabo energije vpliva veliko faktorjev. V osnovi bi jih lahko razdelili na tiste, na katere lahko vplivamo, in na tiste, na katere nimamo vpliva. V procesu sušenja hmelja so faktorji porabe energije, na katere lahko vplivamo, naslednji:

- procesni pogoji (pretok zraka, temperatura zraka, količina hmelja, razmerje med pretokom zraka in količino doziranega hmelja, tehnika sušenja in še bi lahko naštevali)

- kvaliteta sušilne naprave (izgube toplotne energije skozi stene naprave, dimenzije naprave, izkoristek energije v zračnem ogrevalcu, princip delovanja sušilne naprave)

Faktorji porabe energije, na katere nimamo vpliva, pa so naslednji:

- temperatura in vlažnost okoliškega zraka pred segrevanjem v zračnem ogrevalcu (odločilno je sušenje v nočnih razmerah)

- vlažnost zelenega hmelja (zelen hmelj lahko vsebuje od 72 do 85 % vlage)

Da bi dobili jasnejšo sliko o vplivu procesnih pogojev (še lepše bi rekli procesnih razmer) na porabo energije, je predstavljenih in analiziranih nekaj primerov eksperimentalnega sušenja na naši pilotni sušilni napravi. Eksperimentalne rezultate na njej je mogoče popolnoma analizirati, kar pomeni določiti snovno in energijsko bilanco. V ta namen je bila tudi postavljena. Ob podani analizi pa je navrženih tudi nekaj misli, ki ne bodo odveč, da bi vedeli več o procesu, ki nas pri pridelovanju hmelja neizogibno spremlja.

MATERIAL IN METODA DELA

Eksperimentalno sušenje na pilotni sušilni napravi

Eksperimentalno sušenje različnih kultivarjev je bilo opravljeno na pilotni sušilni napravi, ki je bila že večkrat opisana.

Proces sušenja smo spremljali z merjenjem naslednjih parametrov:

- vlažnost zelenega hmelja
- natančna količina zelenega hmelja
- temperatura zraka na vseh stopnjah sušenja
- pretok zraka
- relativna vlažnost zraka pred segrevanjem
- končna vlažnost in količina posušenega hmelja
- zadrževalni čas hmelja v sušilnici

Vsi ti podaki zadoščajo, da lahko v celoti analiziramo določen primer eksperimentalnega sušenja.

Analiza posameznih primerov sušenja

Določitev masne bilance

Za določitev masne bilance so služili eksperimentalni podatki in zveze, ki veljajo za protitočen večstopenski način sušenja (Zupanec, 1987)

Določitev toplotne bilance

Določitev toplotne bilance izhaja iz snovne bilance ob uporabi matematičnih zapisov za toplotno bilanco in upo-

rabi diagrama entalpija - vlažnost za vlažen zrak.

REZULTATI DELA IN DISKUSIJA

Predstavljenih je osem primerov sušenja pri različnih procesnih pogojih. V teh primerih so zajete razmere, ki jih srečujemo v praksi, in nekaj primerov, ki jih v praksi ne poznamo.

Osnovni podatki o analiziranih primerih

V tabeli 1 so navedeni procesni pogoji, pri katerih je potekalo eksperimentalno sušenje.

Tabela 1: Osnovni podatki o analiziranih primerih sušenja

Primer št.	Višina nasipa (cm)	Količina zelen hm. (kg/m ²)	Pretok zraka (m ³ /hm ²)	Temper. zraka (°C)	Količina posušen. hmelja (kg/m ² h)	Zadrževalni čas hmelja (h)
1	15	12,0	660	60	2,3	5,0
2	40	35,6	1580	60	3,7	7,0
3	25	17,0	990	65	3,6	4,0
4	30	28,9	1150	65	3,9	6,8
5	30	33,4	1080	65	3,6	7,0
6	25	25,9	1080	60	3,9	4,7
7	25	23,4	860	65	3,2	5,6
8	25	23,6	860	60	2,8	6,4

(Nadaljevanje na 14. strani)

ODVISNOST PORABE ENERGIJE OD PROCESNIH POGOJEV PRI SUŠENJU HMELJA

(Nadaljevanje s 13. strani)

V vseh osmih primerih so bili pogoji sušenja takšni, da se je hmelj zadrževal na sušilnici manj kot predpisanih osem ur. Prav tako so bili izpolnjeni pogoji kontinuiranosti, kar pomeni, da smo v trenutku praznjenja suhega hmelja iz sušilnice lahko napolnili prvo stopnjo z zelenim hmeljem in pri tem izhodni zrak ni bil popolnoma nasičen dlje kot 20 minut po polnjenju. Pretoka zraka sta v primerih 6 in 7 označena z zvezdico, ker so navedene povprečne vrednosti pretokov. V teh dveh primerih smo namreč pretok zraka v intervalu med dvema polnjenjema spreminjali: v primeru št. 6 je bil 20 minut po polnjenju zelenega hmelja pretok zraka $1050 \text{ m}^3/\text{m}^2\text{h}$, nato pa $910 \text{ m}^3/\text{m}^2\text{h}$, v primeru št. 7 pa je bil 20 minut po polnjenju zelenega hmelja pretok zraka $770 \text{ m}^3/\text{m}^2\text{h}$, nato pa $910 \text{ m}^3/\text{m}^2\text{h}$. Dosegli smo različne kapacitete sušenja, pri nizkih nasipih in manjših pretokih zraka najnižjo (primer št. 1) do najvišje $3,9 \text{ kg}$ suhega hmelja/ m^2h . Kapaciteta sušenja $2,3 \text{ kg}$ suhega hmelja/ m^2h oziroma $2,6 \text{ kg}$ hmelja z 11% vlage/ m^2h je običajno premajhna. Da bi lahko izkoristili sušilne naprave, moramo doseči kapaciteto sušenja vsaj $3,5 \text{ kg}$ hmelja z 11% vlage/ m^2h . Če primerjamo vrednosti v tabeli za višino nasipa in dejansko količino hmelja, ugotovimo, da je višina nasipa hmelja precej nenatančno merilo za količino doziranega hmelja (primerjava med primerom št. 1 in na primer št. 6, oz. med primerom št. 4 in št. 5). Količina doziranega hmelja je poleg višine nasipa odvisna tudi od nasipne gostote kultivarja in od trenutne vlažnosti hmelja. Če bi torej želeli natančno voditi proces sušenja, bi morali v vsa-

kem trenutku imeti natančen podatek o nasipni gostoti kultivarja in trenutni vlažnosti kultivarja. To pa je v praksi zelo težko doseči, ker ne obstaja instrumentalna metoda, s katero bi lahko v trenutku natančno določili delež vlage v zelenem hmelju. Zato si velja zapomniti, da navodila za prakso, kadar navajajo višino nasipa, predstavljajo neko srednjo vrednost, ne moremo pa glede količine doziranega zelenega hmelja definirati natančne vrednosti samo na osnovi višine nasipa.

Teoretična poraba energije pri sušenju hmelja

Teoretična poraba energije pri sušenju hmelja je sestavljena iz dveh elementov: prvi element je porabljena toplotna energija za izparevanje vode (vodo v hmelju smo odparili v zrak) in drugi element je porabljena toplotna energija za segrevanje vlažnega hmelja. Drugi element je v primerjavi s prvim precej majhen in znaša največ $2,5 \%$ porabljene energije za izparevanje vode (Zupanec, 1987). To dejstvo morda koga preseneča, ker lahko na sušilnici na vsaki stopnji sušenja otiplje topel in celo vroč hmelj.

Če želimo natančno definirati teoretično porabo energije, moramo poznati natančno količino izparjene vode med sušenjem. Natančno količino izparjene vode pa definira začetna vlažnost zelenega hmelja in končna vlažnost posušenega hmelja. Na ta način smo ob upoštevanju $2,5 \%$ energije za segrevanje hmelja izračunali teoretično porabo energije za naših osem primerov, kar je prikazano v tabeli 2.

Tabela 2: Teoretična poraba toplotne energije pri sušenju

Primer št.	Količina zelenega hmelja (kg/m^2)	Začetna vlažnost hmelja (%)	Končna vlažnost hmelja (%)	Količina oddane vode (kg/hm^2)	Teoretič. poraba energije (MJ/kg)	Teoretič. poraba olja (l/kg)
1	12,0	81,1	13,4	9,6	8,7	0,29
2	35,6	82,1	6,7	16,7	10,1	0,34
3	17,0	81,7	10,8	15,6	9,3	0,31
4	28,9	82,3	6,9	17,9	10,2	0,35
5	33,4	81,2	6,5	15,3	9,6	0,32
6	25,9	82,3	6,8	17,9	10,2	0,35
7	23,4	81,0	6,8	13,4	9,4	0,32
8	23,6	80,7	6,2	11,5	9,2	0,31

V vseh osmih primerih bi torej smeli teoretično porabiti največ $0,35 \text{ l}$ kurilnega olja za kilogram posušenega hmelja (količino kurilnega olja smo določili iz podatka za njegovo povprečno kalorično vrednost $35,5 \text{ MJ}/\text{kg}$ in gostoto $0,835 \text{ kg}/\text{l}$, kar znaša $29,6 \text{ MJ}/\text{l}$, izparila toplota vode je $2,4 \text{ MJ}/\text{kg}$).

Teoretične porabe toplotne energije in s tem kurilnega olja so v naših osmih primerih različne, ker so bile vlažnosti zelenega hmelja in končne vlažnosti različne. Najnižja teoretična poraba je v primeru 1, ker smo hmelj posušili samo do povprečne vlažnosti $13,4 \%$, pri tem pa je bila začetna vlažnost $81,1 \%$. Vlažnost hmelja, izražena v odstotkih, nas namreč lahko hitro zavede. Ogledimo si primerjavo: v primeru 1 je zelen hmelj vseboval $4,32 \text{ kg}$ vode in 1 kg suhega hmelja, po sušenju pa je vseboval $0,15 \text{ kg}$ vode in 1 kg suhega hmelja, zato smo mu morali odstraniti $4,17 \text{ kg H}_2\text{O}$ ($4,32 - 0,15$), v primeru 6 pa je zelen hmelj vseboval $4,65 \text{ kg}$ vode in 1 kg suhega hmelja, po sušenju pa $0,07 \text{ kg H}_2\text{O}$ in 1 kg suhega hmelja, odstranili smo torej $4,58 \text{ kg H}_2\text{O}$, kar je precejšnja raz-

lika. Vrednosti v tabeli za specifično porabo energije niso podane na 1 kg popolnoma suhega hmelja ampak na vlažen hmelj po sušenju. Prav tako so v tabeli 2 podane količine oddane vode, ki smo jo odstranili v eni uri na površini preseka sušilnice 1 m^2 . Tako izražena vrednost je najbolj natančno merilo za kapaciteto sušenja. Vidimo, da smo v primerih 4 in 6 dosegli najvišjo kapaciteto sušenja.

Idealna praktična poraba toplotne energije

Idealna praktična poraba toplotne energije se od teoretične porabe razlikuje v dveh bistvenih elementih: prvi je dejstvo, da ne moremo toplotne energije, ki se sprosti pri izgorevanju goriva, direktno dovajati hmelju ampak preko zraka, s katerim hmelj sušimo, in drugi je ta, da dobimo plačan hmelj, ki vsebuje določen odstotek vlage (količina hmelja je večja, kot če bi oddali popolnoma suh hmelj) in zato dobimo ugodnejši podatek v specifični porabi goriva za 1 kg oddanega hmelja. Drugi faktor je nekoliko lažen, ker v večini primerov pora-

bimo tudi nekaj električne energije za proces navlaževanja. Idealna praktična poraba energije oziroma goriva pomeni torej naslednje: toplotno energijo, ki se je sprostila pri stoozdostnem izgorevanju goriva, smo stoozdostno prenesli na zrak in pri prevzemu je bila vlažnost hmelja predpisanih 11% (tisti, ki oddajo hmelj z manj kot 11% vlage, si izračunajo večjo specifično porabo energije in tisti, ki imajo več vlage od 11% , jo sicer pri prevzemu upoštevajo, hkrati pa na račun večje količine hmelja dobijo ugodnejšo sliko o specifični porabi energije). Na ta način smo za naših osem primerov izračunali idealno praktično porabo energije, kar je prikazano v tabeli 3.

Tabela 3: Idealna praktična poraba energije

Primer št.	Količina posušen. hmelja ($\text{kg}/\text{m}^2\text{h}$)	Vlažnost izhodnega zraka (kg/kg^{-1})	Poraba energije (l olja/ kg hmelja)		Izkori-stek (%)
			T zraka = 12°C	T zraka = 20°C	
1	2,6	0,021	0,50	0,42	69
2	4,2	0,017	0,74	0,61	56
3	4,0	0,022	0,54	0,46	67
4	4,4	0,022	0,57	0,48	73
5	4,0	0,021	0,58	0,50	64
6	4,4	0,023	0,48	0,40	88
7	3,6	0,022	0,52	0,44	73
8	3,1	0,020	0,54	0,45	69

V tabeli so prikazane specifične porabe olja pri temperaturah zraka 12°C , kar je zelo pogost primer sušenja hmelja v nočnih razmerah, in pri temperaturi zraka 20°C , kar je blizu celodnevne povprečne temperature zunanjega zraka na specifično porabo kurilnega olja, dovolj nazoren. Količina posušenega hmelja, ki vsebuje 11% vlage, je podana v prvi koloni tabele 3 in jo lahko primerjamo s šesto kolono tabele 1, v kateri so podane količine popolnoma suhega hmelja. Razlika je očitna. V tabeli so navedene povprečne vlažnosti izhodnega zraka, ki kažejo, da smo pri različnih procesnih pogojih dosegli različno izkoriščenost sušilnega zraka. Najboljše je bila v primeru 6, zato je bila specifična poraba olja najnižja. V zadnji koloni tabele je naveden izkoristek energije, ki je pravzaprav razmerje med idealno praktično porabo energije in teoretično porabo energije. Najbolj smo se teoretični porabi približali v primeru 6, kar odpira razmišljanje, da bi bilo smiselno spreminjati med sušenjem pretok zraka; takoj po polnjenju zelenega hmelja pretok povečati, nato pa ga postopoma zmanjševati, da bi dosegli čim boljše izkoristek sušilnega zraka.

Poraba energije v odvisnosti od izkoriščenosti sušilnega zraka

V tabeli 3 je prikazano, kakšna je razlika med teoretično specifično porabo in idealno praktično porabo energije pri sušenju hmelja. Prav tako lahko vidimo, da je idealna praktična poraba energije

bila zelo odvisna od procesnih pogojev pri sušenju hmelja. Pojavi se vprašanje, katere so še tiste možnosti poleg ustreznih procesnih pogojev, da bi se še bolj približali teoretični porabi energije. Ena možnost je regenerirati toplotno energijo iz izrabljenega sušilnega zraka – ker navlaževanje in ohlajanje zraka med prehodom skozi plasti sušilnega se hmelja poteka skoraj po adiabatni (Zupanec, 1987), je entalpija izhodnega zraka skoraj enaka entalpiji segretega zraka pred vstopom v prvo plast hmelja (temperatura izhodnega zraka je sicer precej nižja, vendar vsebuje precej večje količine vode). Toplotno energijo bi lahko uspešno regenerirali iz izrabljenega sušilnega zraka samo s toplotno črpal-

ko, ki pa je silno draga naprava. Druga možnost je popolnoma izkoristiti sušilni zrak. Že v tabeli 3 so prikazane povprečne vlažnosti izhodnega zraka za naših osem primerov eksperimentalnega sušenja, v tabeli 4 pa je prikazana specifična poraba olja za 1 kg hmelja z 11% vlage v primeru, da bi sušilni zrak popolnoma izkoristili.

Če okoliški zrak z vlažnostjo $0,008 \text{ kg kg}^{-1}$ segrejemo na 60°C , ga pri sušenju popolnoma izkoristimo, ko je izhodna vlažnost $0,023 \text{ kg kg}^{-1}$, če ga pa segrejemo na 65°C , ima popolnoma izkoriščeno izhodno vlažnost $0,026 \text{ kg kg}^{-1}$. V tabeli 4 je jasno prikazana odvisnost specifične porabe energije v odvisnosti od izkoriščenosti sušilnega zraka. Pri popolni izkoriščenosti sušilnega zraka se močno približamo teoretični porabi toplotne energije v primeru, da je temperatura okoliškega zraka 20°C . Hkrati z boljšim izkoristkom vložene energije bi dosegli tudi večjo kapaciteto sušilne naprave, kar je seveda popolnoma jasno. Ta primerjava v tabeli 4 nas uči, da bi morali razmišljati o konstrukciji sušilne naprave, ki bi omogočala kontinuirno delovanje, kar pomeni popoln izkoristek sušilnega zraka. Naj nas ne zavaja delovanje tračnih sušilnic. Te so kontinuirane samo glede neprekinjenega praznjenja in polnjenja, ne omogočajo pa popolnega izkoristka sušilnega zraka. S primerjavo v tabeli 4 je pojasnjen tudi pojem vpliva principa delovanja sušilne naprave na porabo energije.

Tabela 4: Specifična poraba olja v odvisnosti od izkoriščenosti zraka

Primer št.	Povprečna vlažnost zraka (kg/kg^{-1})	Poraba olja (l/kg)	Popolnoma izkorišč. zrak (kg/kg^{-1})	Količina posušen. hmelja (kg/m^2)	Poraba olja (l/kg)
1	0,021	0,42	0,023	2,9	0,38
2	0,017	0,61	0,023	6,5	0,39
3	0,022	0,46	0,026	5,1	0,36
4	0,022	0,48	0,026	5,6	0,38
5	0,021	0,50	0,026	5,7	0,35
6	0,023	0,40	0,023	4,4	0,40
7	0,023	0,44	0,026	4,6	0,34
8	0,020	0,45	0,023	3,9	0,36

Proučevanje, razvijanje in izboljšave procesa sušenja hmelja imajo za cilj ohraniti kvaliteto hmelja, zmanjšati specifično porabo toplotne energije in doseči čim večjo kapaciteto sušilne naprave, da bi bili investicijski stroški za samo napravo čim manjši. Mnogo je faktorjev, ki vplivajo na specifično porabo energije. Med njimi so taki, na katere lahko vplivamo, in tudi taki, ki niso odvisni od našega vodenja procesa sušenja in principa delovanja sušilne naprave. Z analizo osmih primerov eksperimentalnega sušenja na pilotni sušilnici so bili predstavljeni nekateri od teh faktorjev.

Za osnovo je bilo potrebno osvetliti pojem teoretične specifične porabe toplotne energije in idealne praktične porabe: teoretična poraba zavisi samo od količine iz hmelja izgnane vode in toplote, potrebne za segrevanje hmelja, idealna praktična poraba je odvisna od temperature okoliškega zraka, ki je posrednik pri dovajanju toplotne energije hmelju.

Vseh osem analiziranih primerov smo eksperimentalno sušili pri različnih procesnih pogojih, ki so eden najvažnejših faktorjev, ki vplivajo na specifično porabo toplotne energije, na katere pa lahko vplivamo. Pri različnih procesnih pogojih smo dosegli različno kapaciteto sušenja (kapaciteta sušenja pomeni količino posušenega hmelja na 1 m² preseka sušilne naprave v eni uri) in tudi različen izkoristek energije. Pri pogojih sušenja analiziranih primerov smo dosegli najboljšo idealno praktično porabo pri temperaturi okoliškega zraka 20 °C 0,40 l/kg hmelja in najslabšo

0,61 l/kg hmelja. V praksi je ta razpon porabe toplotne energije prisoten – nekateri uspejo porabiti tudi manj kot 0,4 l za kg oddanega hmelja.

Predstavljena analiza navedenih primerov nas uči naslednje: če bi želeli natančno analizirati pravilno vodenje procesa na svoji sušilnici, bi morali imeti natančen podatek o začetnih vlažnostih zelenega hmelja, količini doziranega hmelja, pretoku zraka, temperaturi zraka, vlažnosti posušenega hmelja in frekvenci praznjenja in polnjenja sušilne naprave. To je v praksi težko doseči. Primerjava med posameznimi primeri nam je pokazala, da je že višina sloja hmelja, ki nam je v praksi eno od osnovnih meril, zelo natančen parameter, kajti količina hmelja je odvisna tako od nasipne gostote kakor tudi od trenutne vlažnosti hmelja.

Uvodoma je bilo rečeno, da je poraba toplotne energije odvisna tudi od principa delovanja sušilne naprave. Iz analize navedenih primerov pa lahko ugotovimo, da bi sušilna naprava, ki bi omogočala spreminjanje pretoka zraka pri šaržnem načinu sušenja (to so etažne sušilnice) oziroma popoln izkoristek sušilnega zraka, omogočala zmanjšanje specifične porabe toplotne energije. Obstaja še ena možnost, to je v proces sušenja vključiti toplotno črpalko, ki pa je verjetno za pridelovalce hmelja predraga naprava.

LITERATURA:

ZUPANEC J., Analiza inženirskih parametrov pri procesu sušenja hmelja, magistrsko delo, Univerza v Ljubljani, FNT – VTOZD za kemijo in kemijsko tehnologijo, 1987

Milan VERONEK

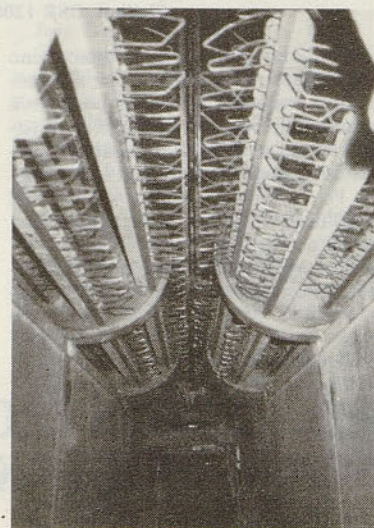
PRIMERJAVA ŠESTIH OBIRALNIH STROJEV BRUFF MED OBIRANJEM V LETU 1987

Možnosti za natančnejša testiranja velikih obiralnih strojev, ne da bi v večji meri ne motili obiranja oziroma povzročali večjih zastojev, je vedno manj, kajti rezerv v kapaciteti običajno ni, poleg tega pa so stroji že večinoma povezani s tekočimi trakovi za pridelok in odpadke, tako da ni bilo potrebno za izvajanje meritev na enem stroju zaustaviti preostale. Zaustavitev enega, dveh ali celo treh strojev pa povzroči že tudi večje motnje v kontinuiranem dotoku potrebne količine hmelja za sušilnice in s tem tudi lahko resne motnje v samem procesu sušenja hmelja. Poleg teh nevšečnosti pa je potrebno na natančnejše testiranje daljši čas in pa precej ljudi, ki jih med obiranjem ni na razpolago. Da bi pa vendarle dobili sliko delovanja obiralnih strojev v proizvodnih razmerah, smo se odločili za ocejevanje strojev na osnovi meritev in odvzemanje vzorcev tako, da potek obiranja ni bil moten. Primerjava obiralnih strojev Bruff bi naj vsaj približno opredelila predvsem tri nove variante čistilnikov, ki so bili k obiralnikom Bruff prigrajeni v preteklih treh, štirih letih.

V času obiranja sorte aurora smo nekajkrat ugotavljali storilnost obiralnih strojev in kvaliteto obiranja. Odvzemali smo vzorce hmelja in vzorce listja (odpadki brez trt) in jih analizirali. V vzorcih hmelja smo z mehanskimi analizami ugotavljali količino celih (nepoškodovanih) storžkov, količino poškodovanih storžkov ter količino plev (delci storžkov) in primesi. V vzorcih listja (odpadki brez trt) pa smo določali količino storžkov ter količino plev (delcev storžka) oziroma skupaj hmelja, ki ga stroj izvrže med odpadke. Povprečne vrednosti meritev in analiz so podane v razpredelnici 1 in so odraz zatečenega stanja, kajti strojev za to nismo posebej pripravljali.

merih, ko je kapaciteta čistilnika presežena. V takih primerih se poleg slabšega čiščenja hmelja pojavlja tudi več hmelja med listjem (v odpadkih) in izgube pridelka hitro narastejo in bistveno presežejo običajne vrednosti. Storžki med listjem so odraz delno obiralnika, delno avtomatskega obiralnika in delno čistilnika. Iz podatka, koliko hmelja (storžki + plev) je med listjem, lahko sklepamo na celokupne izgube oziroma dovršenost obiralnega stroja. Približni koeficient za izgube obiranja 87, računane iz količine hmelja med listjem, je ocenjen na 0,6.

Obiralni stroji z manjšo storilnostjo (tip B, 2H25/90 in 2H25/120) praviloma niso poškodovali toliko hmelja kot stroji z večjo storilnostjo, izjema je RPL 1000.

Kakšne čistilnike k velikim obiralnikom Bruff? Bodo v prihodnje Bruffovi še zadovoljevali?

Milan VERONEK

PRIMERJAVA ČISTILNIKOV OBIRALNIH STROJEV, BRUFF DSR 1200 IN RPL 1000

Primerjali smo kvaliteto obiranja obiralnih strojev Bruff DSR 1200 in RPL 1000. Primerjana obiralna stroja se razlikujeta le v zasnovi čistilnika. Zračna čistilnika obeh strojev sta enaka, razlika pa je v prebiralnih trakovih. Čistilnik DSR 1200 ima 5 prebiralnih trakov, čistilnik RPL 1000 pa 6. Le-ti imajo ugodnejšo razporeditev, zaradi obojega pa tudi boljši učinek, kar kažejo tudi rezultati meritev, prikazani v razpredelnici 1.

Razpredelnica 1: Primerjava obiralnih strojev DSR 1200 in RPL 1000, sorta aurora, Šentrupert 1987

Zap. št.	Čistilniki Parameter	Tip čistilnika	
		DSR 1200	RPL 1000
1.	Storilnost rastl./h	950	1050
2.	Celi storžki %	53,63	53,83
3.	Poškodovani storžki	40,43	41,50
4.	Pleve %	2,83	2,28
5.	Primesi %	3,10	2,40
6.	Storžki v odpadku %	7,38	3,13
7.	Pleve v odpadku %	6,54	3,24
8.	Hmelj v odpadku %	13,92	6,37

Čistilnik RPL 1000 ima ugodnejše speljan dovod obrane mase od obiralnika in je nekoliko krajši. Večji učinek, preciznejše čiščenje in manj hmelja med odpadki mu daje prednost pred čistilnikom DSR 1200.

Tabela 1: Primerjava obiralnih strojev Bruff
Obiranje 1987 – sorta aurora

Obiralni stroj Parameter		Tip obiralnega stroja Bruff					
		B	2H 25/90	2H 25/120	RPL 1000	DSR 1200	SOH 1000
Celi storžki	X %	60,44	70,33	64,08	59,96	57,32	57,85
Poškodovani storžki	X %	33,87	26,04	30,79	33,55	38,34	36,37
Pleve med hmeljem	X %	2,56	1,01	1,70	3,60	2,55	2,30
Primesi med hmeljem	X %	3,13	2,61	3,43	2,89	2,09	3,48
Storžki med listjem	X *	5,68	4,16	1,78	5,03	10,38	2,7
Pleve med listjem	X *	4,88	2,85	8,73	2,97	5,88	6,85
Hmelj med listjem – vsega	X %	10,08	9,50	10,51	8,05	16,26	9,55
Storilnost stroja rastlin/h	X	790	776	841	1025	910	1055

Količina celih in poškodovanih storžkov je v glavnem odvisna od obiralnika, ki je pri vseh strojih enak. Na poškodbe storžkov pa je poleg ostalih dejavnikov potrebno omeniti posebej predvsem storilnost strojev. Pri večji obremenjenosti obiralnika je pričakovati več poškodb storžkov in tudi več plev med pridelkom ali v odpadkih, odvisno od tega, kam se pleva usmerja. Količina primesi med hmeljem je odvisna predvsem od čistilnika, od obiralnika pa le poredko in v manjši meri, razen v pri-

Stroji 2H25/90, 2H25/120 in SOH 1000 z dvema zračnima čistilnikoma močnejše odesavajo pleva, ki jih običajno ne dovajajo k pridelku in je le teh zato med hmeljem manj.

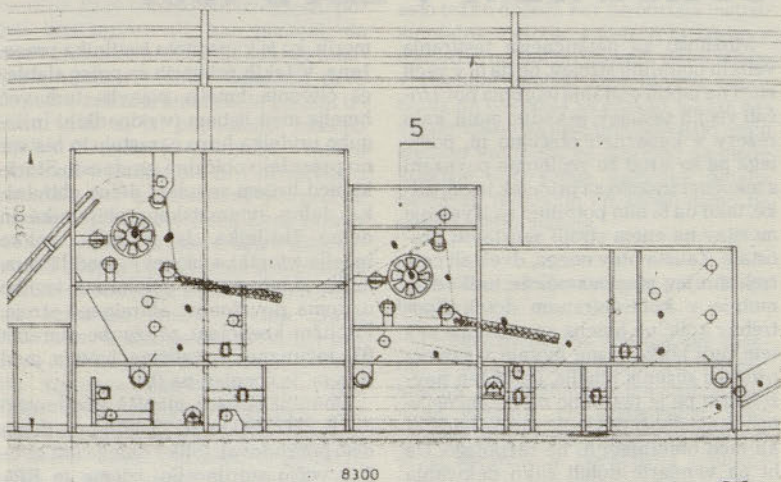
Količina primesi med hmeljem je različna. V pozitivnem izstopu čiščenja hmelja pri strojih 2H25/90, RPL 1000 in DSR 1200. Posebej velja omeniti primerjavo strojev 2H25/90 in 2H25/120, ki imata enako zasnovano čistilnika, le da ima 2H25/120, širše 120 cm, široke pre-

biralne trakove. Čiščenje hmelja pri tem stroju ni v mejah pričakovanih, to pa predvsem zaradi manjših pomanjkljivosti na zračnem čistilniku. Predvsem ni dovolj učinkovit drugi zračni čistilnik H 25, enako tudi pri stroju SOH 1000.

jev Bruff, ki se bolj ali manj med seboj razlikujejo le v zasnovi čistilnika, je pokazala, da je obiralni stroj Bruff tip RPL 1000 najbolj učinkovit. Z ozirom na enostavno zasnovi čistilnika, dobro razporeditev večjega števila prebiralnih trav in dimenzije, bi bilo smotno

Umazane pleve morajo med odpadke.

Čistilnik DSR 1200 je rad potraten.

Storžkov med listjem je ugotovljeno največ pri stroju DSR 1200, kar je v večji meri posledica neugodne postavitve prebiralnih trav. Ta stroj je med listjem izvrgel v odpadke tudi največ hmelja, ostali so glede izgub precej izenačeni. Po storilnosti izstopata stroja SOH 1000 in RPL 1000, DSR 1200 pa je pod pričakovanih.

Primerjava pomembnejših parametrov obiranja šestih tipov obiralnih stro-

obiralne stroje B preurejati na RPL 1000, kjer je to pač potrebno. Čeprav groba primerjava posameznih tipov obiralnih strojev Bruff, s ponekod majhnim številom meritev, je pokazala na precejšnje razlike in dala dokaj realno oceno storilnosti in kvalitete obiranja hmelja posameznih obiralnih strojev.

Novejše variante sušilnikov k obiralnikom Bruff niso izpolnile pričakovanih.

Milan VERONEK

PLEVE OD STROJNEGA OBIRANJA K PRIDELKU – DA ALI NE?

Pri strojnem obiranju hmelja se vedno poškoduje in zdrobi nekaj storžkov hmelja pa tudi listje, kar obiralni stroji izločajo pomešano kot pleve. Odvisno od sorte, zrelosti, gnojenja predvsem z dušikom, osemenjenosti hmelja, obiralnega stroja pa še najbrž od česa, je količina in sestava plev različna. Tako se znajde med pridelkom od 2 pa do 12 % plev, (če le te dovajamo k pridelku), ki imajo lahko od 30–70 % primesi. S tem, ko pleve dovajamo k pridelku, količinsko pridelka ne zmanjšujemo, poslabšamo pa kvaliteto. Ker vsebujejo pleve primesi listja in imajo manj lupulina, jih danes z ozirom na večje zahteve po kvaliteti (količina alfa kislin, primesi, zdrobljenost) ne priporočajo dovajati – mešati k pridelku, odločajo pa o tem hmeljarji sami.

Pri nas je ravnanje s plevami zelo različno. Nekateri hmeljarji jih zametujejo, nekateri ne, nekateri pa samo del. Glede na stališča pridelovalca in določil prevzema hmelja, bi lahko pleve dodajali k pridelku, vendar le pod pogojem, da stroj hmelj zelo dobro prečisti, da plev ni veliko, da nimajo preveč primesi (zdrobljenega listja) in da hmelja po obiranju, to je pri sušenju, dovlaževanju in basanju dodatno preveč ne zdrobimo. Največ plev pri obiranju se pojavlja pri obiranju savinjskega goldinga in malih obiralnih strojih – vendar so goldingove pleve običajno tudi najbolj čiste. Pri obiranju v letu 1987, ko je bil hmelj zelo krhek, je bilo pri savinjskem goldingu nadpovprečno veliko plev, bile pa so bolj čiste kot običajno.

Z dovajanjem plev med odpadke bi se

Tabela 1: Odstotek plev med hmeljem – obiranje 1987

Sorta	% plev med hmeljem
savinjski golding	10,4
aurora	3,4

Tabela 2: Odstotek primesi med plevami Obiranje 1987

Obiralni stroj	Sorta	% primesi	Opomba
Allaëys	SG	34	
Allaëys	SG	17	pleve delno očiščene
Wolf	SG	30	
Wolf	SG	16	pleve delno očiščene
Wolf	AU	36	
Wolf	AU	27	pleve delno očiščene

pridelek precej znižal. Zato smo pri malih obiralnih strojih, kjer se pojavlja več plev, proučevali možnost čiščenja in dodajanja plev k hmelju. Napravili smo nekaj opazovanj in meritev.

Pri savinjskem goldingu je v neugodnih primerih 10 in več odstotkov plev med obranim hmeljem, pri aurori pa približno polovico manj. Goldingove pleve so praviloma bolj čiste, vendar pa premalo, da bi jih lahko brez nevarnosti za prekoračitev dovoljene količine primesi in poslabšanje kvalitete dodajali k pridelku. Tako bi na primer pri obranem hmelju, ki vsebuje 10 % plev in imajo pleve 30 % primesi, natančna analiza pokazala povečano količino primesi med hmeljem preko dovoljene meje razen seveda, če se storžkov ne bi držala prav nobena primes, na kar pa praktično ni računati. V letu 1987 je bilo k storžkom priraščenih ca. 1 % primesi. Podobno je pri aurori, čeprav je pri aurori bistveno manj plev kot pri savinjskem goldingu, so pa te običajno

bistveno bolj nečiste. Iz tega sledi, da bi lahko brez večje bojazni za poslabšanje kvalitete hmelja pleve dodajali k pridelku le v primeru, če bi jim odstranjevali primesi in dosegli čistočo plev vsaj 85 % in če bi obiralni stroj hmelj res dobro prečistil. Na primer, če nastaja pri obiranju 5 % plev in imajo le te 50 % primesi (aurora), je računati, da bo količina primesi v hmelju skoraj zanesljivo narasla nad dovoljeno mejo 3 odstotke.

Nevarnost, da si pokvarimo kvaliteto pridelka, bi bila veliko manjša, če bi plevam odstranjevali primesi. V praksi je že nekaj primerov, ki kažejo, da je delno čiščenje plev izvedljivo. Namreč pleve storžkov so lažje od listja in jih zračni tok ventilatorskega čistilnika lahko delno ločuje od težjih primesi. Razen takšnih primerov so pri obiranju v letu 1987 najbrž najbolj preudarno ravnali tisti, ki so kolikor toliko čiste pleve le delno dovajali k pridelku, sicer pa jih zavrgli.

Milan VERONEK

VIR PRIMESI MED HMELJEM

V času obiranja hmelja 1987 smo z ozirom na vir primesi analizirali 34 vzorcev svežega hmelja sorte aurora, vzeti od obiralnih strojev Bruff in ugotavljali količino prostih primesi in količino primesi, ki so se držale storžkov oziroma bile priraščene.

V 34 vzorcih je bilo povprečno 3,01 % primesi, od tega je bilo prostih primesi povprečno 2,03 % in priraščenih povprečno 0,98 odstotka.

Variiranje količine primesi je bilo precejšnje in največje za proste primesi. Koeficient variabilnosti za celokupne primesi je znašal 45 %, za proste 63 % in za priraščene k storžkom 39 %. Približno dve tretjini vzorcev se je nahajalo v mejah:

1,66–4,36 % celokupnih primesi

0,75–3,31 % prostih primesi in

0,60–1,36 % priraščenih primesi,

približno tretjina vzorcev pa je vsebovala manj ali več primesi. Najmanjša količina celokupnih primesi je znašala 0,70 %, največja pa 6,69 %, najmanj prostih primesi je bilo 0,51 %, največ 5,97 % in priraščenih najmanj 0,42 % in največ 1,65 %.

Pri obiranju ob deževnem vremenu je bila količina prostih in celokupnih primesi praviloma bistveno večja. Nad 3 % celokupnih primesi je imelo 44 % vzorcev in nad 3 % prostih primesi je imelo 18 % vzorcev.

Da ne bi presegali 3 % celokupnih primesi, bi morali v večji meri odstranjevati proste primesi, učinkovitost čistilnikov obiralnih strojev pa prilagoditi za bolj temeljito čiščenje hmelja posebno v deževnih razmerah.

Zaradi priraščenih primesi gre včasih veliko hmelja v izgubo. Hitri obiralni valjčki ločijo le del storžkov od priraščenih primesi.